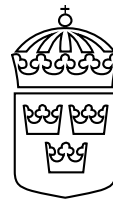

Regeringens proposition 2015/16:198

En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap

Prop.
2015/16:198

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 25 augusti 2016

Stefan Löfven

Helene Hellmark Knutsson
(Utbildningsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I denna proposition lämnas förslag till ändringar i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan.

Ändringarna innebär att en utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan ska ha den kompetens och de förutsättningar som krävs för att anordna utbildning inom det yrkesområde som utbildningen avser, vilket betyder att anordnaren måste ha såväl praktiska förutsättningar som egen kunskap om yrkesområdet för att få anordna en yrkeshögskoleutbildning. Utbildning inom yrkeshögskolan ska även få anordnas av andra statliga myndigheter än universitet och högskolor.

Det föreslås också att det i lagen om yrkeshögskolan ska införas en upplysning om att regeringen kan meddela föreskrifter om att en utbildning inom yrkeshögskolan får bedrivas som behörighetsgivande förutbildning på gymnasial nivå. Förutbildningen bör få erbjudas om det finns brist på behöriga sökande till den ordinarie yrkeshögskoleutbildningen.

I propositionen görs även bedömningen att en utbildning bör kunna ingå i yrkeshögskolan under längre tid än i dag. Syftet är att yrkeshögskolan ska få bättre förutsättningar att kunna tillgodose samhällets och arbetslivets behov av kompetens i såväl det medellånga som mer långsiktiga perspektivet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2017. Den nya bestämmelsen om utbildningsanordnarens kompetens och förutsättningar att anordna utbildning tillämpas första gången i fråga om en utbildning där beslutet om huruvida utbildningen ska ingå i yrkeshögskolan fattas den 1 april 2017 eller senare.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Förslag till lag om ändring i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan	5
3	Ärendet och dess beredning	9
4	Utbildning är en investering för individen och samhället	9
4.1	Yrkeshögskolan är en del av kunskapslyftet	9
4.2	Framväxten av yrkeshögskolan	10
4.3	Regleringen av yrkeshögskolan.....	11
4.4	Antalet platser i yrkeshögskolan har ökat.....	14
4.5	Det har vidtagits åtgärder för att ungdomars möjlighet att läsa på yrkeshögskolan ska öka.....	16
4.6	Det internationella intresset för yrkeshögskolan är stort.....	17
4.7	Det behövs ytterligare reformer inom yrkeshögskolan.....	17
5	En utbildning bör kunna ingå i yrkeshögskolan under längre tid än i dag.....	18
6	Tydligare bestämmelser om anordnarens kompetens att bedriva utbildning bör införas	23
7	Även andra statliga myndigheter än universitet och högskolor bör få anordna utbildningar inom yrkeshögskolan.....	27
8	Det saknas en möjlighet att behörighetskomplettera inom yrkeshögskolan	32
8.1	Utbildningar ställs in på grund av brist på behöriga sökande.....	32
8.2	Det bör införas behörighetsgivande förutbildning på gymnasial nivå i yrkeshögskolan.....	33
9	Nya upplysningsbestämmelser bör införas i lagen.....	37
10	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	38
11	Konsekvenser	39
11.1	Ekonomiska konsekvenser för staten och kommuner	39
11.2	Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen.....	40
11.3	Konsekvenser för enskilda individer och företag i allmänhet.....	41
11.4	Särskilda hänsyn till små företag.....	42
11.5	Konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män.....	42
11.6	Sveriges medlemskap i EU.....	42
12	Författningskommentar	43
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap (Ds 2015:41)	46
Bilaga 2	Promemorians lagförslag.....	52

Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	56	Prop. 2015/16:198
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 25 augusti 2016		58	

Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2009:128) om yrkeshögskolan dels att 4, 7–10, 12–14, 16, 17 och 21 §§ och rubriken närmast före 12 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 20 § ska lyda ”Överklagande”,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 6 a och 22 §§, och närmast före 14 och 22 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Utbildning inom yrkeshögskolan får anordnas av statliga universitet och högskolor, kommuner, landsting och enskilda fysiska eller juridiska personer. Utbildningsanordnaren får anordna utbildningen i samverkan med andra.

Föreslagen lydelse

4 §

Utbildning inom yrkeshögskolan får anordnas av statliga universitet och högskolor, *andra statliga myndigheter*, kommuner, landsting och enskilda fysiska eller juridiska personer. Utbildningsanordnaren får anordna utbildningen i samverkan med andra.

6 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om att en utbildning inom yrkeshögskolan får bedrivas som en behörighetsgivande förutbildning och om undantag från 5 och 6 §§ vid sådan utbildning.

7 §

En myndighet beslutar, efter ansökan, om en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan och hur många årsplatser utbildningen i så fall ska omfatta. Regeringen *meddelar* föreskrifter om vilken myndighet som *prövar* dessa frågor.

En myndighet beslutar, efter ansökan, om en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan och hur många årsplatser utbildningen i så fall ska omfatta. Regeringen *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om frågor som myndigheten ska fatta beslut om med anledning av en sådan ansökan samt om vilken myndighet som ska pröva frågor som rör en sådan ansökan och antalet årsplatser.*

8 §

En anordnare av utbildning inom yrkeshögskolan kan efter ansökan få statsbidrag eller särskilda medel för utbildningen. Regeringen *meddelar* föreskrifter om vilken myndighet som fördelar bidrag och medel.

En anordnare av utbildning inom yrkeshögskolan kan efter ansökan få statsbidrag eller särskilda medel för utbildningen. Regeringen *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* föreskrifter om vilken myndighet som fördelar bidrag och medel.

9 §

Utbildning inom yrkeshögskolan, för vilken utbildningsanordnaren får statsbidrag eller särskilda medel enligt 8 §, ska vara avgiftsfri för de studerande. Enstaka inslag som de studerande får betala ett obetydligt belopp för får dock förekomma.

Utbildningsanordnaren får vad gäller sådan utbildning bestämma att böcker och andra lärverktyg, som varje studerande har för eget bruk och får behålla som sin egendom, ska anskaffas av de studerande själva eller erbjudas mot avgifter som högst motsvarar utbildningsanordnarens anskaffningskostnader. Lärverktyg som används i utbildningen ska i övrigt tillhandahållas utan kostnad för de studerande.

En myndighet får besluta att utbildningsanordnaren får ta ut studerandeavgifter för annan utbildning inom yrkeshögskolan än sådan som avses i första stycket. Avgifterna ska vara skäliga med hänsyn till de kostnader som anordnaren har, förutsatt att kostnaderna i sig kan anses rimliga för verksamheten. Regeringen *meddelar* föreskrifter om vilken myndighet som prövar *denna fråga*.

En myndighet får besluta att utbildningsanordnaren får ta ut studerandeavgifter för annan utbildning inom yrkeshögskolan än sådan som avses i första stycket. Avgifterna ska vara skäliga med hänsyn till de kostnader som anordnaren har, förutsatt att kostnaderna i sig kan anses rimliga för verksamheten. Regeringen *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* föreskrifter om vilken myndighet som prövar *frågan*.

10 §

En anordnare av utbildning inom yrkeshögskolan får efter anmälan bedriva sådan utbildning även som uppdragsutbildning. Regeringen *meddelar* föreskrifter om till vilken myndighet anmälan ska göras.

En anordnare av utbildning inom yrkeshögskolan får efter anmälan bedriva sådan utbildning även som uppdragsutbildning. Regeringen *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* föreskrifter om till vilken myndighet anmälan ska göras.

Organisation**Kompetens hos utbildningsanordnaren**

12 §

De personer som anlitas av utbildningsanordnaren för undervisning eller handledning ska genom utbildning eller erfarenhet ha kompetens för den utbildning som de ska bedriva.

Utbildningsanordnaren ska ha den kompetens och de förutsättningar som krävs för att anordna utbildning inom det yrkesområde som utbildningen avser.

13 §

Utbildningsanordnaren ska se till att kompetensutveckling anordnas för de personer som anlitas för undervisning eller handledning.

De personer som anlitas av utbildningsanordnaren för undervisning eller handledning ska genom utbildning eller erfarenhet ha kompetens för den utbildning de ska bedriva. Utbildningsanordnaren ska se till att kompetensutveckling anordnas för dessa personer.

Examina, examensbevis och utbildningsbevis

14 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *meddelar* föreskrifter om vilka examina som får avläggas inom yrkeshögskolan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* föreskrifter om vilka examina som får avläggas inom yrkeshögskolan.

Utbildningsanordnaren får utfärda utbildningsbevis och examensbevis. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *meddelar* föreskrifter om utbildningsbevis och examensbevis.

Utbildningsanordnaren får utfärda utbildningsbevis och examensbevis. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* föreskrifter om utbildningsbevis och examensbevis.

16 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *meddelar* föreskrifter om ansökan och antagning till utbildningarna inom yrkeshögskolan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* föreskrifter om ansökan och antagning till utbildningarna inom yrkeshögskolan.

17 §

Om inte alla behöriga sökande till en utbildning inom yrkeshögskolan kan tas emot till utbildningen, ska ett urval göras bland de sökande. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *meddelar* ytterligare föreskrifter om urval.

Om inte alla behöriga sökande till en utbildning inom yrkeshögskolan kan tas emot till utbildningen, ska ett urval göras bland de sökande. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* ytterligare föreskrifter om urval.

21 §

För prövning av överklagande av vissa andra beslut än de som avses i 20 § *svarar Överklagandenämnden för högskolan*. Nämndens beslut med anledning av ett överklagande dit får inte överklagas.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om att Överklagandenämnden för högskolan svarar för prövning av överklagande av vissa andra beslut än de som avses i 20 §. Nämndens beslut med anledning av ett överklagande dit får inte överklagas.

Övriga bestämmelser

22 §

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om yrkeshögskolan.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Bestämmelsen i 12 § i den nya lydelsen tillämpas första gången i fråga om en utbildning där beslutet om huruvida utbildningen ska ingå i yrkeshögskolan fattas den 1 april 2017 eller senare.

3 Ärendet och dess beredning

I 2015 års ekonomiska vårproposition (prop. 2014/15:100 s. 49 f.) uttalade regeringen att yrkeshögskolan har en central roll att spela för att tillgodose de behov som finns av kvalificerad arbetskraft. Den kortsiktighet som har präglat yrkeshögskolan, med ständig omprövning av utbildningsutbudet, har dock skapat osäkerhet när det gäller utbildningarnas framtid och regeringen avsåg därför att återkomma till riksdagen om yrkeshögskolans förutsättningar.

Inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) har promemorian En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap (Ds 2015:41) utarbetats. I promemorian görs bedömningen att förutsättningarna för utbildningarnas kontinuitet och långsiktighet måste förbättras genom att utbildningarna ska få bedrivas under längre tid än i dag. I promemorian lämnas förslag till ändringar i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan som innebär att behörighetsgivande förutbildning på gymnasial nivå får bedrivas inom yrkeshögskolan. Det föreslås också att utbildningsanordnaren ska ha den kompetens som krävs för att anordna utbildning inom det yrkesområde som yrkeshögskoleutbildningen avser och att även andra myndigheter än statliga universitet och högskolor ska få anordna utbildningar inom yrkeshögskolan. En sammanfattning av departementspromemorian finns i *bilaga 1* och promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*.

Promemorian har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Utbildningsdepartementet (U2015/04091/GV).

Lagrådet

Regeringen bedömer att lagförslaget i denna proposition endast i ett avseende berör en sådan reglering som faller inom Lagrådets granskningsområde (9 § förslaget till lag om ändring i lagen om yrkeshögskolan). Den ändringen är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande.

4 Utbildning är en investering för individen och samhället

4.1 Yrkeshögskolan är en del av kunskapslyftet

Sveriges ställning som kunskapsnation bygger på en välutbildad befolkning. Tillgång till utbildning av hög kvalitet som svarar mot samhällets behov av olika kompetenser är därför av avgörande betydelse. Bildning och utbildning blir allt viktigare för människors yrkesval och fortsatta

Prop. 2015/16:198 karriärer på en föränderlig arbetsmarknad. Ett led i regeringens ökade ambitioner för det livslånga lärandet är ett nytt kunskapslyft för att människor ska få ytterligare möjligheter till utbildning på gymnasial och eftergymnasial nivå av hög kvalitet. Det stärker Sveriges konkurrenskraft och förbättrar samhällets omställningsförmåga. Yrkeshögskolan, som ingår i regeringens kunskapslyft, har en central roll i detta sammanhang. I dag ger en utbildning inom yrkeshögskolan normalt en specialiserad utbildning mot ett definierat yrkesområde som är grundad på faktiska behov på kort sikt. För att bättre kunna fungera som ett led i yrkesutbildningssystemet för såväl unga som vuxna och klara av att möta framtida utmaningar på arbetsmarknaden behöver yrkeshögskolan förändras och bli mer långsiktig. Den kortsiktighet som i dag präglar yrkeshögskolans utbildningar innebär att utbildningsutbudet är under ständig omprövning vilket gör det svårt för utbildningsanordnare att långsiktigt arbeta med kvaliteten i utbildningarna och våga satsa på investeringstunga utbildningar. Kortsiktigheten är också ett problem för elever i gymnasieskolan som vill fortsätta med studier i yrkeshögskolan men som aldrig kan vara säkra på att den planerade utbildningen finns kvar när det är dags att ansöka.

I yrkeshögskolan finns det flera utbildningsområden där det är brist på behöriga sökande trots att det inom dessa områden finns ett stort rekryteringsbehov på arbetsmarknaden. Ett problem som därför behöver lösas är hur behörighetskomplettering till yrkeshögskolan ska kunna underlättas.

4.2 Framväxten av yrkeshögskolan

Yrkeshögskolan inrättades 2009 som en fristående utbildningsform med ett gemensamt regelverk för eftergymnasiala yrkesutbildningar vid sidan av högskolan. Myndigheten för yrkeshögskolan är förvaltningsmyndighet för yrkeshögskolan och beslutar vilka utbildningar som får ingå där.

Ett beslut om att en utbildning får ingå i yrkeshögskolan kan innebära att anordnaren kan få statsbidrag eller särskilda medel för utbildningen. En yrkeshögskoleutbildning berättigar också de studerande till studiestöd. Det finns också utbildningar där anordnarna i stället för att få statsbidrag eller särskilda medel kan ta ut studerandeavgifter. Även dessa utbildningar berättigar de studerande till studiestöd.

Yrkeshögskolan föregicks av den kvalificerade yrkesutbildningen som först bedrevs som en försöksverksamhet under ett antal år med målet att utveckla en eftergymnasial utbildning med en egen identitet som speglade såväl arbetslivets som individens behov av kvalificerad yrkesutbildning. Försöksverksamheten permanentades i början av 2000-talet. Den kvalificerade yrkesutbildningen byggde på de kunskaper som eleverna fick på nationella eller specialutformade program i gymnasieskolan eller motsvarande kunskaper och hade sin grund dels i kunskap som genererats i produktionen av varor och tjänster, dels i vetenskap. Utbildningen skulle också utformas så att en hög kvalitet och yrkesrelevans nåddes.

Dagens yrkeshögskola har i princip samma utgångspunkter som den kvalificerade yrkesutbildningen. En viktig aspekt, som också präglat den kvalificerade yrkesutbildningen sedan försöksverksamheten inleddes vid

mitten av 1990-talet, är arbetslivets medverkan och engagemang i utformningen av utbildningen. Denna medverkan har bl.a. kommit till uttryck i form av utbildningsmomentet lärande i arbete (LIA) som innebär att de studerande får möjlighet att på en arbetsplats och under handledning tillämpa sina kunskaper i en verklig arbetslivssituation. Arbetslivet tar på det sättet aktiv del i utbildningen och samverkar på ett naturligt sätt med utbildningsanordnare vilket förstärker såväl yrkeshögskolans kvalitet som intresset för utbildningsformen.

Eftersom den kvalificerade yrkesutbildningen i väsentliga delar var utformad på samma sätt som den nuvarande yrkeshögskolan innebar övergången till yrkeshögskolan inte några större förändringar av utbildningarnas innehåll. Däremot gjordes en organisatorisk förändring som innebär att flera utbildningsformer inordnades i yrkeshögskolan, däribland statligt finansierade påbyggnadsutbildningar som Statens skolverk tidigare hade ansvarat för och lärlingsutbildningar för vuxna till vissa hantverksyrken. I samband med inrättandet av yrkeshögskolan överfördes även trafikflygarutbildningen från universitet och högskola till yrkeshögskolan. Genom att dessa eftergymnasiala yrkesutbildningar fick ett gemensamt regelverk skapades reella förutsättningar för en effektiv resursfördelning så att yrkesutbildningar som svarar mot arbetsmarknadens behov kommer till stånd och håller hög kvalitet. Regelverket tillgodoser också behovet av olika eftergymnasiala utbildningar inom smala yrkesområden, företrädesvis hantverksutbildningar.

4.3 Regleringen av yrkeshögskolan

Bestämmelser om yrkeshögskolan finns i både lag och förordning

Det anges i 8 kap. regeringsformen (RF) när föreskrifter ska meddelas av riksdagen och när föreskrifter kan meddelas av regeringen. Regeringen får bl.a. meddela sådana föreskrifter som inte enligt grundlag ska meddelas av riksdagen (8 kap. 7 § första stycket 2 RF). Med stöd av denna s.k. restkompetens kan regeringen t.ex. meddela gynnande föreskrifter, som visserligen avser förhållandet mellan enskilda och det allmänna, men som inte gäller skyldigheter för enskilda eller ingrepp från det allmänna sida. Riksdagen är dock inte förhindrad att meddela föreskrifter inom regeringens kompetensområde. Om riksdagen vill att regeringen fortfarande ska ha möjlighet att använda sig av restkompetensen för att meddela föreskrifter på området kan riksdagen genom en s.k. upplysningsbestämmelse markera att regeringen, trots lagregleringen, kan använda sig av restkompetensen för att meddela föreskrifter om undantag från en huvudregel i lag eller ytterligare föreskrifter om något som har reglerats i lag.

Regleringen när det gäller yrkeshögskolan faller i huvudsak under regeringens s.k. restkompetens, dvs. regeringen har normalt befogenhet att reglera yrkeshögskolans verksamhet. Regeringen har också befogenhet att reglera vad som ska gälla för förvaltningsmyndigheten för yrkeshögskolan, dvs. Myndigheten för yrkeshögskolan. Det har dock ansetts lämpligt att grundläggande mål och villkor för yrkeshögskolan regleras i lag (jfr prop. 2008/09:68, bet. 2008/09:UbU6, rskr. 2008/09:178).

Prop. 2015/16:198 Bestämmelser om yrkeshögskolan finns därför såväl i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan som i förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan och andra till lagen om yrkeshögskolan anslutande förordningar.

Närmare om syftet med yrkeshögskolan

Yrkeshögskolans övergripande syfte är enligt lagen om yrkeshögskolan att inom yrkeshögskolan bl.a. säkerställa att eftergymnasiala yrkesutbildningar som svarar mot arbetslivets behov kommer till stånd och att utbildningarna håller hög kvalitet. Vidare syftar lagen till att inom ramen för yrkeshögskolan tillgodose behov av eftergymnasiala yrkesutbildningar inom smala yrkesområden som avses leda till förvärvsarbete för de studerande, eller till en ny nivå inom deras yrke (1 § lagen om yrkeshögskolan).

Avgränsningen mot gymnasieutbildning och högskoleutbildning

Avgränsningen mot gymnasieutbildning tydliggörs i lagen om yrkeshögskolan genom att det anges att en utbildning inom yrkeshögskolan väsentligen ska bygga på de kunskaper som eleverna får på nationella program i gymnasieskolan eller motsvarande kunskaper (5 §). I förordningen om yrkeshögskolan görs en avgränsning mot universitet och högskolor genom att det anges att en yrkeshögskoleutbildning ska svara mot behov av kvalificerad arbetskraft i arbetslivet som inte tillgodoses genom en utbildning enligt högskolelagen (1992:1434) eller en utbildning som kan leda fram till en examen enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina (1 kap. 3 §).

Vilka får anordna yrkeshögskoleutbildningar?

Utbildningar inom yrkeshögskolan får anordnas av statliga universitet och högskolor, kommuner, landsting och enskilda fysiska eller juridiska personer (4 § lagen om yrkeshögskolan). Under 2015 var det totalt 227 utbildningsanordnare som bedrev utbildning varav 125 enskilda utbildningsanordnare, 95 kommuner, 6 landsting och 1 statlig högskola. Andelen enskilda anordnare var 55 procent och andelen kommuner 42 procent. Resterande andel svarade landsting och statliga universitet och högskolor för.

Vilka krav ställs för att en utbildning ska få ingå i yrkeshögskolan?

Myndigheten för yrkeshögskolan beslutar enligt förordningen om yrkeshögskolan om en utbildning ska få ingå i yrkeshögskolan (1 kap. 4 §). Ett grundläggande krav för att en utbildning ska få ingå i yrkeshögskolan är enligt förordningen, att utbildningen svarar mot behov av kvalificerad arbetskraft i arbetslivet, som inte tillgodoses genom en utbildning enligt högskolelagen eller en utbildning som kan leda fram till en examen enligt lagen om tillstånd att utfärda vissa examina, eller medverkar till att utveckla eller bevara kvalificerat yrkeskunnande inom ett smalt yrkesområde som är av betydelse för individen och samhället (1 kap. 3 §).

Alla utbildningar i yrkeshögskolan ska väsentligen genomföras i samarbete med det arbetsliv som behöver den kompetens som utbildningarna leder till. Därför ska det enligt förordningen om yrkeshögskolan finnas

en ledningsgrupp för en utbildning inom yrkeshögskolan hos den ansvariga utbildningsanordnaren och majoriteten av ledningsgruppen ska bestå av företrädare för arbetslivet (4 kap. 1 och 3 §§). Ledningsgruppens uppgift är att se till att utbildningen genomförs enligt lagen och förordningen om yrkeshögskolan och andra föreskrifter. I det ingår bl.a. att se till att det finns platser för LIA i utbildningen och att omfattningen av LIA framgår av den utbildningsplan som ska finnas för varje yrkeshögskoleutbildning, om sådant lärande ingår i utbildningen.

Eftersom det kan vara fler utbildningar som uppfyller kraven för att få ingå i yrkeshögskolan än det finns avsatta medel för ska myndigheten vid fördelning av statsbidrag eller särskilda medel för utbildningar inom yrkeshögskolan bl.a. ta hänsyn till i vilken grad utbildningarna i kvalitativt och kvantitativt hänseende svarar mot arbetslivets behov (5 kap. 5 § förordningen om yrkeshögskolan).

Närmare om finansieringen av yrkeshögskolans utbildningar

Myndigheten för yrkeshögskolan beslutar efter ansökan från anordnare om huruvida en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan och hur många årsplatser utbildningen i så fall ska omfatta. Ett beslut om att en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan innebär också att anordnaren kan få statsbidrag eller särskilda medel för utbildningen för en viss tid. Utbildningen ska med vissa undantag vara avgiftsfri för den studerande (7–9 §§ lagen om yrkeshögskolan och 4 § förordningen om yrkeshögskolan). Av 1 kap. 2 § studiestödsförordningen (2000:655) och bilagan till förordningen framgår att utbildning inom yrkeshögskolan som inte är uppdragsutbildning berättigar till studiestöd.

För varje beslut om att en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan avsätts således även medel till studiestöd. Antalet årsplatser med statsbidrag eller särskilda medel som myndigheten beslutar om begränsas av de ekonomiska medel som avsätts för ändamålet. Den begränsningen förhindrar också att kostnaderna för studiestöd ökar eftersom antalet årsplatser med studiestöd inom yrkeshögskolan alltid ska vara lika med det totala antalet årsplatser inom yrkeshögskolan.

Ett beslut om att en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan ska som nämnts avse en viss tid men det finns inga bestämmelser om hur många gånger en anordnare får genomföra en viss yrkeshögskoleutbildning. Det som begränsar antalet utbildningsomgångar i ett och samma beslut är den s.k. bemyndiganderamen som föreslås av regeringen i budgetpropositionen och som beslutas av riksdagen.

Bemyndiganderamen bestämmer myndighetens ekonomiska åtaganden när det gäller utbetalning av statsbidrag eller särskilda medel till anordnare under kommande år. Ramen omfattar i dag fyra år, vilket ger myndigheten utrymme att i ett och samma beslut bevilja stöd för två utbildningsomgångar av en två år lång utbildning. Utbildningar inom yrkeshögskolan kan dock även vara kortare än två år. I så fall kan fler utbildningsomgångar rymmas inom en fyraårsperiod.

Myndigheten för yrkeshögskolan får även besluta att utbildningar som utbildningsanordnaren tar ut avgifter för, och som därmed inte berättigar till statsbidrag eller särskilda medel, får ingå i yrkeshögskolan. Avgifterna ska vara skäliga med hänsyn till de kostnader som anordnaren har,

Prop. 2015/16:198 förutsatt att kostnaderna i sig kan anses rimliga för verksamheten (8 § och 9 § första och tredje styckena lagen om yrkeshögskolan).

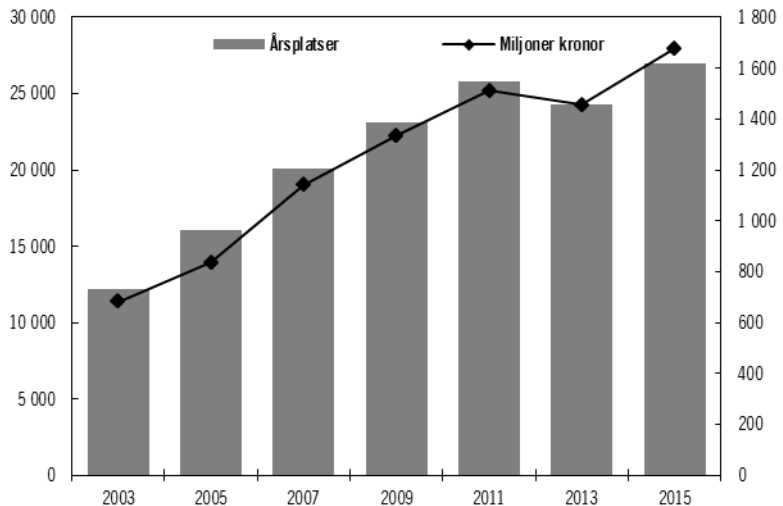
Regeringen beslutar särskilt om hur många årsplatser som utbildningar inom yrkeshögskolan utan statsbidrag eller särskilda medel får omfatta. Syftet med denna ram är att begränsa statens kostnader för studiestöd, eftersom alla utbildningar inom yrkeshögskolan som inte är uppdragsutbildningar är studiestödsberättigande.

4.4 Antalet platser i yrkeshögskolan har ökat

Ökade satsningar

Yrkeshögskolan och den tidigare kvalificerade yrkesutbildningen har genom åren fått allt större resurser vilket avspeglas i ett ökat antal årsplatser. Antalet årsplatser har ökat från cirka 12 000 platser 2003 till drygt 27 000 platser 2015.

Diagram Årsplatser i den kvalificerade yrkesutbildningen och yrkeshögskolan

Källa: Myndigheten för yrkeshögskolan och egna bearbetningar.

Anm: En årsplats motsvarar 40 veckors utbildning på heltid.

Diagrammet visar antalet årsplatser i yrkeshögskolan som statsbidrag eller särskilda medel lämnats för. Utfallet av de producerade årsplatserna påverkas av variationer i utbildningslängd och kostnad samt av om utbildningsstarter ställts in på grund av för få behöriga sökande.

Utifrån regeringens förslag i budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1) beslutade riksdagen om en utbyggnad av yrkeshögskolan motsvarande 2 500 nya och permanenta utbildningsplatser. En utbyggnad med 6 000 nya och permanenta utbildningsplatser fr.o.m. 2017 har aviserats. Denna förstärkning betyder att yrkeshögskolan framgent kommer att kunna ta emot betydligt fler studerande till utbildningar som matchar arbetsmarknadens behov.

Yrkehögskolan består för närvarande av 16 utbildningsområden. De största utbildningsområdena mätt i antalet utbildningar är ekonomi, administration och försäljning, följt av teknik och tillverkning, hälso- och sjukvård samt socialt arbete och data/it. Under 2015 bedrevs 1 845 yrkeshögskoleutbildningar med drygt 27 000 årsplatser. Liksom i utbildningssystemet i övrigt är flera utbildningsområden inom yrkeshögskolan tydligt könsuppdelade. Exempelvis är utbildningar inom teknik och tillverkning manligt dominerade medan utbildningar inom hälso- och sjukvård samt socialt arbete domineras av kvinnor.

Under 2015 var antalet studerande i yrkeshögskolan 46 400, varav 24 100 kvinnor och 22 300 män. Detta är en ökning med 5 700 studerande jämfört med 2012.

Medelåldern för de studerande inom yrkeshögskolan var 30,9 år 2015. Medelåldern var 32,3 år för kvinnor och 29,5 år för män. Medelåldern för de antagna har ökat med 1,4 år jämfört med 2012. Andelen utrikes födda har varit oförändrad de senaste åren och utgör 17 procent av de antagna studerande. Av samtliga antagna har andelen kvinnor och män som är 24 år eller yngre minskat från 39 procent 2012 till 29 procent 2015.

Under 2015 var det i genomsnitt drygt två behöriga sökande till varje utbildningsplats inom yrkeshögskolan. Vissa utbildningar har ett högt söktryck medan andra kan ha färre sökande än utbildningsplatser, bl.a. beroende på att få uppfyller behörighetsvillkoren.

Det finns två examensnivåer i yrkeshögskolan

För att en utbildning ska kunna avslutas med en yrkeshögskoleexamen krävs att den studerande fått lägst betyget Godkänt på alla kurser i utbildningen, uppfyller vissa krav på kunskaper, färdigheter och kompetenser och inom ramen för kursfordringarna har fullgjort ett självständigt examensarbete samt att utbildningen omfattar minst 200 yrkeshögskolepoäng, dvs. är minst ett år lång.

En utbildning får avslutas med en kvalificerad yrkeshögskoleexamen om den studerande har fått lägst betyget Godkänt på alla kurser som ingår i utbildningen, uppfyller vissa krav på kunskaper, färdigheter och kompetenser och inom ramen för kursfordringarna har fullgjort ett självständigt examensarbete. Vidare krävs att utbildningen omfattar minst 400 yrkeshögskolepoäng, dvs. är minst två år lång, och att minst en fjärdedel av utbildningstiden består av LIA.

Yrkeshögskolans examina är inplacerade i den nationella referensramen för livslångt lärande

Regeringen har infört en nationell referensram för kvalifikationer för livslångt lärande (förordningen [2015:545] om referensram för kvalifikationer för livslångt lärande) i enlighet med Europaparlamentets och rådets rekommendation om en europeisk referensram för kvalifikationer för livslångt lärande (EUT C 111, 6.5.2008). Med kvalifikationer avses ett dokumenterat resultat av lärande i form av kunskaper, färdigheter och kompetenser, t.ex. examina, certifikat och diplom. Såväl den europeiska som den nationella referensramen innehåller åtta nivåer som beskriver det resultat av lärande som är av betydelse för respektive nivå.

Den grundläggande idén med den europeiska referensramen för kvalifikationer för livslångt lärande, och införandet av nationella referensramar som anknyter till den referensramen, är att det ska bli enklare för personer, arbetsgivare och utbildningsanordnare i olika länder att förstå på vilken nivå en kvalifikation ligger. Det övergripande syftet är att främja rörlighet och livslångt lärande.

I förordningen om yrkeshögskolan har det införts bestämmelser om vilket resultat som krävs för att en yrkeshögskoleexamen respektive en kvalificerad yrkeshögskoleexamen ska kunna utfärdas (2 kap. 13 och 14 §§). Syftet med ändringen är att dessa examina ska kunna nivå-placeras i den nationella referensramen. Bestämmelserna tillämpas första gången på utbildningar som påbörjas efter den 31 december 2016. I bilaga 2 till förordningen om referensram för kvalifikationer för livslångt lärande anges nu att en yrkeshögskoleexamen motsvarar nivå 5 i den nationella referensramen och att en kvalificerad yrkeshögskoleexamen motsvarar nivå 6. Bilagan i den nya lydelsen tillämpas första gången på examina från utbildningar som påbörjas efter den 31 december 2016.

De flesta får arbete efter en yrkeshögskoleutbildning

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) har på uppdrag av regeringen genomfört en registerbaserad kartläggning av studerande i yrkeshögskolan som presenterades i rapporten Yrkeshögskolan – vilka söker, vem tar examen och hur går det sedan? (2015:12). Rapporten följer studerande som antogs till den kvalificerade yrkesutbildningen respektive yrkeshögskolan fr.o.m. 2006 med avslut senast 2010. Rapporten visar i likhet med myndighetens egna årliga uppföljningar att i genomsnitt 85 procent av de examinerade hade ett arbete året efter avslutad utbildning.

Av de antagna är det cirka 70 procent som examineras och cirka 15–20 procent som fullföljer utbildningen utan att ta examen. Kvinnornas examensgrad är cirka 10 procentenheter högre än männens och IFAU:s rapport visar att de examinerade, oavsett kön, förvärsarbetar i högre utsträckning och har högre inkomster än innan utbildningen.

4.5 Det har vidtagits åtgärder för att ungdomars möjlighet att läsa på yrkeshögskolan ska öka

För att säkerställa att yrkeshögskolan håller en eftergymnasial nivå krävs för tillträde till utbildningen i första hand gymnasieexamen eller motsvarande kunskaper (grundläggande behörighet). Utöver grundläggande behörighet får det även ställas krav på särskilda förkunskaper (3 kap. förordningen om yrkeshögskolan). Det är rimligt att det finns en möjlighet att ställa krav på särskilda förkunskaper eftersom en utbildningsanordnare tillsammans med arbetslivet i vissa fall kan bedöma att en studerande behöver särskilda förkunskaper för att kunna tillgodogöra sig en utbildning.

En kartläggning som Myndigheten för yrkeshögskolan genomfört (U2014/03745/GV) visar att det allt oftare ställs krav på särskilda förkunskaper för behörighet till yrkeshögskoleutbildning. Ett vanligt krav är

arbetslivserfarenhet vilket normalt utesluter ungdomar som kommer direkt från gymnasieskolan. Sådana krav går tvärtemot ambitionen att öka ungdomars intresse för och möjligheter att läsa på yrkeshögskolan. Kraven är även mindre förenliga med bestämmelsen i lagen om yrkeshögskolan om att utbildningen väsentligen ska bygga på de kunskaper som elever får på nationella program i gymnasieskolan eller motsvarande kunskaper.

I promemorian En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap (Ds 2015:41) föreslogs därför att andra förkunskapskrav än krav på kunskaper från en eller flera kurser i gymnasieskolans nationella program eller motsvarande kunskaper bara får ställas upp om det finns särskilda skäl. Andra förkunskaper kan exempelvis vara yrkeserfarenhet som är av betydelse för utbildningens speciella inriktning eller det yrkesområde som utbildningen förbereder för. Förslaget trädde i kraft den 15 april 2016 genom en ändring i förordningen om yrkeshögskolan.

4.6 Det internationella intresset för yrkeshögskolan är stort

Yrkeshögskolan som eftergymnasial utbildningsform är i OECD-sammanhang av stort intresse. I flera OECD-rapporter lyfts yrkeshögskolan fram som ett bra exempel på hur arbetsliv och utbildningsanordnare i nära samarbete kan skapa yrkesutbildningar som är efterfrågade på arbetsmarknaden. Genom att samla alla utbildningar med såväl privata som offentliga utförare i yrkeshögskolan och ge arbetslivet inflytande över utbildningarna grundläggs ett nerifrån och upp-perspektiv och ett entreprenöriellt tillvägagångssätt inom en offentligt finansierad ram. I en av rapporterna, A skills beyond school commentary on Sweden (OECD Reviews of Vocational Education and Training, 2013), kommenteras särskilt betydelsen av den nära kopplingen arbetslivsrepresentanterna har till utbildningen. OECD konstaterar att detta är innovativt och att kopplingen till arbetslivet bidrar till att de studerande får den kompetens som är den mest aktuella på arbetsmarknaden. I rapporten lyfter OECD också fram yrkeshögskolan som ett lärande exempel för andra länder och nämner särskilt LIA och samarbetet mellan utbildningsanordnare och arbetslivet. I rapporten pekas dock samtidigt på risker med att utbildningarna bara får bedrivas under korta perioder. Ett sådant system kan göra att utbildningsanordnarna inte vågar satsa på kompetensutvecklande åtgärder för den undervisande personalen eller på investeringstunga utbildningar även om utbildningarna bedöms vara viktiga för den framtida kompetensförsörjningen, eftersom de inte med säkerhet vet hur länge utbildningarna får ingå i yrkeshögskolan.

4.7 Det behövs ytterligare reformer inom yrkeshögskolan

Det finns en principiell skillnad mellan den tidigare kvalificerade yrkesutbildningen och yrkeshögskolan som återigen fått aktualitet. Det gäller

Prop. 2015/16:198 synen på utbildningarnas kontinuitet och långsiktighet. I propositionen Kvalificerad yrkesutbildning (prop. 2000/01:63) betonade regeringen att det varken är rationellt eller effektivt att utbilda enbart med hänsyn till den dagsaktuella arbetsmarknadens behov. Regeringen menade därmed att de utbildningar som genomförs även måste ha ett värde för framtiden. Därför bedömdes att ett medgivande om att starta en kvalificerad yrkesutbildning inte borde omfatta mer än fem utbildningsstarter innan arbetsmarknadens behov omprövades.

I propositionen Yrkehögskolan (prop. 2008/09:68) gjorde regeringen en annan bedömning. Där betonades i stället att en utbildning inom yrkehögskolan normalt bör ge en specialiserad utbildning med inriktning mot ett definierat yrkesområde och vara grundad på faktiskt definierade behov på kort sikt. Den s.k. bemyndiganderamen för ekonomiska åtaganden som riksdagen på förslag av regeringen årligen fastställer utformades så att utbildningar i yrkehögskolan endast kunde omfatta två utbildningsstarter om det är fråga om två år långa utbildningar. I propositionen tydliggjordes samtidigt att yrkehögskolan borde bli en tydlig karriärväg för yrkesutbildning efter gymnasieskolan. Utbildningar som bara bedrivs under kort tid har emellertid svårt att möta arbetslivets behov av kompetensförsörjning på medellång eller lång sikt. Osäkerheten när det gäller utbudet av yrkesutbildning innebär också att en elev i gymnasieskolan eller i den kommunala vuxenutbildningen inte kan planera för fortsatta studier i yrkehögskolan.

Enligt lagen om yrkehögskolan får yrkehögskoleutbildningar enbart anordnas av statliga universitet och högskolor, kommuner, landsting och enskilda fysiska eller juridiska personer (4 §). Det finns emellertid statliga myndigheter som inte är universitet och högskolor som bedriver eftergymnasiala yrkesutbildningar. När yrkehögskolan bildades var det dock inte aktuellt att låta även dessa utbildningar ingå i yrkehögskolan.

Trots att merparten av yrkehögskolans utbildningar har ett högt söktryck finns det utbildningar som inte får tillräckligt med behöriga sökande samtidigt som de har stor betydelse för kompetensförsörjningen. I syfte att skapa fler ingångar till yrkehögskolan så att den kan rekrytera fler studerande till utbildningar som är särskilt efterfrågade på arbetsmarknaden och för att avhjälpa kompetensbrister har möjligheten att behörighetskomplettera blivit en angelägen fråga för både utbildningsanordnare och presumtiva studerande. Behörighetskompletterande utbildningar kan dock inte anordnas inom yrkehögskolan enligt dagens bestämmelser.

5 En utbildning bör kunna ingå i yrkehögskolan under längre tid än i dag

Regeringens bedömning: Ett beslut om att en utbildning ska ingå i yrkehögskolan bör i regel omfatta fler än två utbildningsomgångar.

Promemorians förslag: Överensstämmet med regeringens bedömning. I promemorian föreslås dock att ett beslut om att en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan som huvudregel ska omfatta tre utbildningsomgångar.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget. Detta gäller bl.a. *Riksrevisionen, Statskontoret, Statens skolverk, Folkbildningsrådet, Konkurrensverket, Tillväxtverket, Arbetsförmedlingen, Gnosjö, Luleå, Malmö och Örebro kommuner, Dalarnas, Kronobergs och Västra Götalands läns landsting, Landsorganisationen i Sverige (LO), Riksförbundet Vuxenutbildning i Samverkan (ViS), Stiftelsen Högskolan i Jönköping, Svenskt Näringsliv, Sveriges Auktoriserade Utbildningsföretag (SAUF), Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Lunds universitet, Sveriges universitetslärarförbund (SULF), IT- & Telekomföretagen, Svensk Ventilation samt Föreningen Vård- och omsorgscollege.* De skäl som framförs är bl.a. att kvaliteten och utvecklingen av verksamheten gynnas och att det underlättar för presumtiva studerande att planera inför fortsatta studier inom yrkeshögskolan. *Statskontoret* anger att förslaget innebär att Myndigheten för yrkeshögskolan kan fördela utbildningsplatser mer effektivt och att vissa utbildningsanordnare får bättre planeringsmöjligheter.

Riksrevisionen understryker vikten av att förslaget inte får motverka syftet med yrkeshögskolan, att svara mot arbetsmarknadens behov av kvalificerad arbetskraft med eftergymnasial yrkesutbildning. *Riksrevisionen* anser vidare att regeringen bör överväga att ge Arbetsförmedlingen eller Statistiska centralbyrån (SCB) ett riktat uppdrag att göra prognoser som kartlägger de kompetensbehov som yrkeshögskolan ska tillgodose i syfte att underlätta bedömningen av anordnarnas beskrivning av arbetsmarknadens behov. *Statskontoret* och *Svenskt Näringsliv* påpekar att förslaget ställer ökade krav på Myndigheten för yrkeshögskolans förmåga att bedöma arbetsmarknadens behov.

Tillväxtverket anser att en mer långsiktig, kvalitativ och flexibel yrkes-högskola behövs.

Ett antal remissinstanser, främst *Nackademin Aktiebolag, Yrkeshögskoleförbundet i Sverige, Stiftelsen Yrkeshögskolan i Sverige (SKY)* och vissa *kommuner*, bl.a. *Hässleholms och Västerås kommuner*, vill gå längre och föreslår att fyra utbildningsomgångar ska vara huvudregeln. *Folkuniversitetet* anser att antalet utbildningsomgångar som beviljas som huvudregel ska vara fem.

Företagarna anser att det finns anledning att bevilja fler utbildningsomgångar än med nuvarande system när det gäller utbildningar som har en stor och långsiktig efterfrågan på arbetsmarknaden. För andra utbildningar finns däremot enligt *Företagarna* anledning att vara mindre generös med antalet utbildningsomgångar. Även om promemorian tar upp möjligheten att bevilja färre utbildningsomgångar för yrkesutgångar med osäkert arbetsmarknadsbehov ser *Företagarna* en risk med den föreslagna huvudregeln om tre utbildningsomgångar.

Högskolan i Borås anser att förslaget tyder på att yrkeshögskolans grundtanke om fokusering på kortsiktiga arbetsmarknadsbehov förskjuts.

Myndigheten för yrkeshögskolan avstyrker promemorians förslag om att ett beslut som huvudregel ska omfatta tre utbildningsomgångar och

Prop. 2015/16:198 föreslår i stället att utbildningarna ska få ges under olika lång tid i syfte att förena stabilitet med flexibilitet.

Skälen för regeringens bedömning

Problem med dagens modell

En kartläggning som Myndigheten för yrkeshögskolan utfört på uppdrag av regeringen visar att omkring 60 procent av yrkeshögskolans utbildningar bedrivs med viss kontinuitet, dvs. under fler än två utbildningsomgångar. Myndighetens redovisning omfattar utbildningar som helt eller till största delen bedrivits med samma lärandemål under 2011–2017. En betydande andel av utbildningarna i yrkeshögskolan får alltså i praktiken bedrivs under längre tid än de två utbildningsomgångar som inledningsvis beviljas i dag genom att det fattas förnyade beslut om utbildningsomgångar. Det tyder på att en majoritet av utbildningarna svarar mot behov på arbetsmarknaden som är mer långsiktiga än dagens modell är anpassad för. Kortsiktigheten som präglar dagens modell innebär att utbildningsanordnare lägger tid och resurser på att få nya utbildningsomgångar beviljade i stället för att utveckla kvaliteten i de utbildningar som bedrivs. Vidare innebär kortsiktigheten att utbildningsanordnare som bedriver investeringstunga utbildningar, som ofta är dyra att bedriva, inte får en acceptabel planeringshorisont när utbildningarna endast får ges i två utbildningsomgångar. En annan konsekvens av dagens modell är att elever i gymnasieskolan varken i god tid kan eller vågar planera för studier inom yrkeshögskolan eftersom de aldrig kan vara säkra på att den utbildning de önskar gå finns kvar. Yrkeshögskolan bör därför inte endast fokusera på kortsiktiga insatser utan också ge utrymme för yrkesutbildning i ett längre tidsperspektiv.

Kvaliteten gynnas av en ny modell

En ny modell med längre beslutsperioder bör göra det lättare att utveckla utbildningarna inom yrkeshögskolan så att en hög kvalitet uppnås samtidigt som arbetsmarknadsrelevansen bibehålls. Att nuvarande modell för beslut hämmar en sådan utveckling framförs av majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig över förslaget. Flera remissinstanser, däribland *Statens institutionsstyrelse*, *Svenskt Näringsliv* och *SKL*, uttrycker i det sammanhanget vikten av att kunna knyta till sig och behålla kompetens för att bedriva utbildning av god kvalitet, liksom att våga satsa på investeringstunga utbildningar. Regeringens bedömning är också att om utbildningar kan bedrivs mer långsiktigt kan insatser för att höja den undervisande personalens kompetens göras i större utsträckning. Detta gynnar de studerande.

Högskolan i Borås är kritisk till fler utbildningsomgångar i yrkeshögskolan och anser att det finns en risk att yrkeshögskolan kan komma att likna högskolan. Mot detta kan anföras att det finns andra aspekter än en utbildnings kontinuitet som är mer centrala när det gäller gränsdragningen mellan högskolan och yrkeshögskolan. Den avgörande skillnaden mellan högskoleutbildning och yrkeshögskoleutbildning är att högskoleutbildningen ska vila på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt beprövad erfarenhet samtidigt som den ska vara forskningsanknuten, medan

utbildningarna inom yrkeshögskolan ska ha sin grund i kunskap som genererats dels i produktionen av varor och tjänster, dels i vetenskap (Propositionen Yrkeshögskolan, prop. 2008/09:68 s. 30 f.). En annan skillnad är att högskoleutbildningen både ska vara användbar i arbetslivet och vara ett led på vägen mot en forskarutbildning och att den ska kvalitetssäkras med dessa utgångspunkter. Yrkeshögskoleutbildningen ska å andra sidan kvalitetssäkras utifrån arbetslivets krav och utbildningens relevans för yrkeskunnandet. Gränsdragningen mot högskolan bör således inte innebära att yrkeshögskolans utbildningar ska styras mot kortsiktiga arbetsmarknadsbehov av eftergymnasial yrkeskompetens. Den bedömning regeringen gjorde i propositionen Kvalificerad yrkesutbildning (prop. 2000/01:63) att det varken är rationellt eller effektivt att utbilda enbart med hänsyn till det dagsaktuella behovet på arbetsmarknaden är lika relevant i dag som när den först gjordes. Om eftergymnasiala yrkesutbildningar ska ha ett värde för framtiden är det centralt att de får bedrivas inom yrkeshögskolan under en längre tid än i dag för att viktig yrkeskunskap ska kunna byggas upp och utvecklas. Det är så högre kvalitet kan uppnås inom yrkeshögskolan.

Yrkeshögskolan är en del i ett sammanhängande utbildningssystem

I dag är det osäkert och svårt, för att inte säga omöjligt, för en elev i gymnasieskolan att i god tid planera för fortsatta studier inom yrkeshögskolan. Ett syfte med att införa yrkeshögskolan var att den skulle bli en tydlig karriärväg för yrkesutbildning efter gymnasieskolan, en karriärväg som har saknats i svenskt utbildningsväsende (prop. 2008/09:68 s. 30). För att yrkeshögskolan ska fungera som en länk i ett sammanhängande utbildningssystem bör den därför inte enbart betraktas som en variant av bristyrkesutbildning. Yrkeshögskolan ska inte endast fokusera på kortsiktiga insatser utan också ge utrymme för yrkesutbildning i ett längre tidsperspektiv.

Om yrkeshögskolan ska bli en tydlig karriärväg för yrkesutbildning efter gymnasieskolan måste presumtiva studerande kunna planera för studier inom yrkeshögskolan. Det är något som flera remissinstanser ger uttryck för, däribland *Folkbildningsrådet*, *Luleå kommun* och *Kronobergs läns landsting*. Yrkeshögskolan måste få bättre planeringsförutsättningar i form av längre beslutsperioder och ökad kontinuitet. Det skulle även kunna gynna yrkesprogrammen i gymnasieskolan och öka deras attraktivitet eftersom de utgör en viktig väg för behörighet till yrkeshögskolan. Vidare skulle de studerande inom yrkeshögskolan få bättre möjligheter att göra studieuppehåll vid sjukdom eller föräldralohet. De kan då vara säkrare på att kunna fullfölja studierna innan utbildningen avvecklas. I dag skiljer sig villkoren för en studerande inom yrkeshögskolan i detta avseende radikalt från vad som gäller inom högskolan, där en studerande kan få avsluta sina studier även efter ett längre uppehåll. Om en yrkeshögskoleutbildning bedrivs under en längre tid, i flera omgångar, blir det generellt lättare för studerande att gå in i och ur utbildningen. De får också större möjligheter att delta i utbytesprogram och andra internationella aktiviteter som utbildningsanordnaren erbjuder. Längre beslutsperioder borde även öka de studerandes möjligheter att genomföra utbildningar i reducerad studietakt. Det kan t.ex. vara fråga

Prop. 2015/16:198 om studerande som på grund av en funktionsnedsättning har svårt att studera på heltid.

Kontinuitet bör förenas med flexibilitet

Samtidigt som det finns många fördelar med flera utbildningsomgångar kan det vara riskabelt med långa beslutsperioder eftersom en stor del av det anslag som Myndigheten för yrkeshögskolan disponerar för utbildningskostnader låses upp under lång tid. Nya utbildningar som efterfrågas på arbetsmarknaden kan få svårt att komma in i yrkeshögskolan därför att medel är bundna under långa perioder. Det kan hindra den flexibilitet som också ska känneteckna utbudet av utbildningar inom yrkeshögskolan, vilket påtalas av *Myndigheten för yrkeshögskolan, Företagarna* och *LO*. Utbildningarna inom yrkeshögskolan bör därför få ges i olika antal omgångar. På så sätt kan yrkeshögskolan förena flexibilitet med kontinuitet och långsiktighet. Att yrkeshögskoleutbildningar får ges i olika antal omgångar är också naturligt eftersom de ska tillgodose arbetslivets kompetensbehov inom yrkesområden som sinsemellan kan ha mycket olika förutsättningar och eftersom behovet av kompetent arbetskraft varierar inom olika områden. Strävan efter kontinuerlig förnyelse får inte hindra att det inom yrkeshögskolan finns utbildningar som tillgodoser en över tid stabil efterfrågan på eftergymnasial yrkeskompetens. Utbildningsanordnarna får därmed bättre förutsättningar att utveckla utbildningarna så att kvaliteten höjs och de studerande kan planera sina studier bättre. Det är också angeläget att ta hänsyn till de yrkesutbildningar som ska medverka till att utveckla eller bevara kvalificerat yrkeskunnande inom ett smalt yrkesområde som är av betydelse för individen och samhället.

Flera remissinstanser, däribland *Statskontoret* och *Svenskt Näringsliv*, påpekar att förslaget om fler utbildningsomgångar ställer ökade krav på Myndigheten för yrkeshögskolans förmåga att bedöma arbetsmarknadens behov. Myndigheten grundar redan i dag sina analyser på långsiktiga arbetsmarknadsprognoser från såväl Arbetsförmedlingen som SCB. Myndigheten har dessutom välutvecklade kontakter med branschorganisationer och det arbetsliv som är involverade i utbildningarna. Aktörer med regionalt utvecklingsansvar bidrar också, genom de regionala kompetensplattformarna, med regional kunskap om utbud och efterfrågan när det gäller yrkeshögskolans utbildningar. *Tillväxtverket* anser att samarbetet med myndigheten kan stärkas och att verket bl.a. kan bidra i analyser om långsiktiga arbetsmarknadsbehov. Regeringen avser också att överväga *Riksrevisionens* förslag om specifika arbetsmarknadsprognoser när det gäller arbetslivsbehov som yrkeshögskolan ska tillgodose.

Ett beslut bör i regel omfatta fler utbildningsomgångar än två

Av de skäl som anförts bör ett beslut om att en utbildning ska få ingå i yrkeshögskolan i regel omfatta fler än dagens två utbildningsomgångar. En majoritet av remissinstanserna instämmer i denna bedömning. Som ovan nämns får yrkeshögskolan därmed bättre planeringsförutsättningar och kan fungera som en länk i ett sammanhängande utbildningssystem. Dessutom kan resurser i högre grad användas för att främja kvaliteten i

utbildningarna. Det är också angeläget att hänsyn tas till utbildningarnas olika förutsättningar. Därför bör det antal utbildningsomgångar som beviljas variera med hänsyn till behoven på arbetsmarknaden. Utbildningar som kräver stora investeringar, utbildningar som enbart finns inom yrkeshögskolan, utbildningar som anordnas av statliga myndigheter och utbildningar inom smala yrkesområden bör omprövas med längre mellanrum än andra. Detsamma bör gälla utbildningar inom områden där andra myndigheter än Myndigheten för yrkeshögskolan har ett särskilt ansvar, om utbildningarna fyller ett behov som är samhällsviktigt och därför behöver tas om hand på ett varaktigt sätt. Så kan t.ex. vara fallet inom vårdsektorn där långsiktiga lösningar är av avgörande betydelse för att kunna upprätthålla god kvalitet. När det gäller utbildningar där Myndigheten för yrkeshögskolan har svårt att bedöma hur långsiktigt arbetsmarknadens behov är och innovativa utbildningar där den framtida arbetsmarknaden är osäker kan det dock bli aktuellt att besluta om färre utbildningsomgångar.

Den nya modell som regeringen avser att införa bör innebära en effektiviseringspotential genom att resurser som myndigheten i dag tar i anspråk för att bedöma och fatta beslut om utbildningar i stället kan användas för att i högre grad följa upp utbildningarnas kvalitet och utöva tillsyn över dem. Mer resurser bör även kunna läggas på att främja utvecklingen av utbildningarna. Med den nya modellen kan också utbildningarnas resultat i högre grad ligga till grund för bedömningen av en förnyad ansökan om att en utbildning ska få ingå i yrkeshögskolan.

Regeringen avser att följa upp den beskrivna modellen med längre beslutsperioder för vissa utbildningar inom yrkeshögskolan.

6 Tydligare bestämmelser om anordnarens kompetens att bedriva utbildning bör införas

Regeringens förslag: En utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan ska ha den kompetens och de förutsättningar som krävs för att anordna utbildning inom det yrkesområde som utbildningen avser.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag. I promemorian föreslås inte att en utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan ska ha de förutsättningar som krävs för att anordna utbildning.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inte några synpunkter på förslaget, däribland *Myndigheten för yrkeshögskolan*, *Folkbildningsrådet*, *Eskilstuna*, *Gävle*, *Karlstads*, *Knivsta*, *Malmö*, *Uddevalla*, *Vilhelmina* och *Västerås kommuner*, *Kronobergs* och *Västerbottens läns landsting*, *Riksförbundet Vuxenutbildning i Samverkan (ViS)*, *Svenskt Näringsliv*, *Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)*, *TUC Sweden*, *Trä- och Möbelföretagen (TMF)*, *Grafiska Företagen*, *Naturbruksskolornas Förening*, *Sveriges Ingenjörer*, *IT- & Telekom*

Prop. 2015/16:198 *företagen, Transportföretagen samt Elektriska Installatörsorganisationen (EIO).*

Myndigheten för yrkeshögskolan framhåller att krav på specifik kompetens är vanligt förekommande i samband med offentlig upphandling och att det är rimligt att även utbildningsanordnare i yrkeshögskolan kan verifiera att de har kompetens för att driva utbildning. Med dokumenterade kunskaper om det aktuella yrkesområdet skulle enligt myndigheten utbildningsanordnare och utbildningsledare sannolikt bli mer värdefulla dialogpartner för arbetslivets ledamöter i respektive ledningsgrupp.

Flera remissinstanser, bl.a. *Statskontoret, Örebro kommun, Skåne och Västra Götalands läns landsting, Landsorganisationen i Sverige (LO), Nackademin Aktiebolag, Yh-väst och Yrgo*, påtalar att förslaget om anordnarens kompetens måste förtydligas. De anser att det inte är definierat vad som avses med kompetens i detta sammanhang.

Västra Götalands läns landsting och *LO* anger att kompetenskravet även bör vara kopplat till anordnarens praktiska förutsättningar att bedriva utbildningen och avser med detta att det ska finnas lärarkompetens, utrustning och relevanta lokaler för den aktuella utbildningen.

Östergötlands läns landsting anser att förslaget kan begränsa antalet utbildningsanordnare.

Flera remissinstanser, däribland *Luleå kommun* och *Stiftelsen Yrkeshögskolan i Sverige (SKY)*, tolkar förslaget som att utbildningsanordnare ska ha anställd personal inom yrkesområdet redan vid ansökan samt anger att förslaget möjligen kan leda till ökad institutionalisering av utbildningsanordnare och att systemet blir mer statiskt när det gäller utbildningsanordnarnas sammansättning.

Yrkeshögskoleförbundet i Sverige avstyrker förslaget med motiveringen att innebörden av kompetens inte är tydlig. Den enklaste tolkningen är enligt förbundet att anordnaren ska ha minst en person anställd som är yrkeskunnig inom det område där man vill bedriva utbildning och som dessutom har arbetat med att utbilda inom det yrkesområdet. Det kan enligt förbundet dock vara rimligt att begära att en anordnare har kunskaper inom yrkeshögskolans regelverk.

Skälen för regeringens förslag

Det är viktigt att säkerställa yrkeshögskolans kvalitet

Yrkeshögskolans utbildningar ska hålla hög kvalitet. Det bidrar till att studerande får den yrkeskompetens på eftergymnasial nivå som arbetslivet efterfrågar. Samtidigt innebär det att utbildningsanordnaren måste kunna uppfylla de kvalitetskrav som gäller för en yrkeshögskoleutbildning. Bestämmelserna är redan i dag utformade på ett sådant sätt att Myndigheten för yrkeshögskolan har goda förutsättningar att bedöma vilka utbildningar som i kvalitativt hänseende uppfyller kraven. Enligt förordningen om yrkeshögskolan ska det för varje yrkeshögskoleutbildning finnas en ansvarig utbildningsanordnare som har det yttersta ansvaret för att utbildningen genomförs enligt vad som är föreskrivet i lag och förordning. Dessutom ska den ansvariga utbildningsanordnaren ha en ledningsgrupp för utbildningen som bl.a. ska säkerställa arbetslivets

inflytande i utbildningen. Majoriteten av ledamöterna i gruppen ska därför representera arbetslivet.

Vidare framgår av lagen om yrkeshögskolan att personer som anlitas av utbildningsanordnaren för undervisning eller handledning genom utbildning eller erfarenhet ska ha kompetens för den utbildning som de ska bedriva. Myndigheten för yrkeshögskolan har även tillsyn över utbildningarna och ska granska kvaliteten i dem vilket framgår av förordningen (2011:1162) med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan. Regeringen anser emellertid att de bestämmelser som finns inte är tillräckliga för att säkerställa den höga kvalitet som ska präglade yrkeshögskolans utbildningar. Om även utbildningsanordnarna har kompetens inom det yrkesområde som utbildningen avser bör det finnas förutsättningar för ökad kvalitet.

Riksrevisionen anger att den i princip stöder förslaget om anordnarens kompetens men saknar en analys av om kravet är förenligt med EU:s statsstödsregler. Regeringen konstaterar att yrkeshögskolan anses ingå i det offentliga utbildningssystemet och därför inte omfattas av EU:s statsstödsregler.

Vad menas med kompetens inom yrkesområdet?

Majoriteten av remissinstanserna är positiva till promemorians förslag att det ska ställas krav på utbildningsanordnarens kompetens men flera av dem påtalar att det inte tydligt framgår vad som menas med kompetens inom yrkesområdet och att det måste definieras.

Det som avses är att utbildningsanordnaren måste ha egen kunskap om yrkesområdet. Utbildningsanordnare som har kompetens inom yrkesområdet kan på ett bättre sätt utbyta kunskaper och erfarenheter med de arbetsgivare som medverkar i utbildningarnas ledningsgrupper och som rekryterar medarbetare från yrkeshögskolans utbildningar. Sådana utbildningsanordnare bör även ha bättre förutsättningar att i samarbete med arbetslivet utveckla utbildningsmomentet lärande i arbete (LIA). Utbildningsanordnaren måste också ha de kunskaper inom yrkesområdet som krävs för att anordnaren ska kunna ta det övergripande ansvaret att anställa undervisande personal, utse den som leder det dagliga arbetet i verksamheten och se till att det finns nödvändig utrustning för utbildningen. Frågan är då vem hos utbildningsanordnaren som ska ha denna kompetens när utbildningsanordnaren inte är en fysisk person. Hos en juridisk person bör det vara en person i ledande ställning som har den kompetens som krävs för att anordna utbildning inom det aktuella yrkesområdet. Det kan exempelvis vara den verkställande direktören, chefen för utbildningsverksamheten eller någon annan med ledningsansvar som har ett övergripande ansvar för utbildningen men som inte undervisar. Motsvarande bör gälla för en kommun, ett landsting, ett universitet eller en högskola som anordnar yrkeshögskoleutbildning, dvs. det bör även hos dessa finnas en person som har den kompetens och de förutsättningar som krävs för att anordna yrkeshögskoleutbildningen, t.ex. en chef för utbildningsverksamheten eller någon annan med ett övergripande ansvar för utbildningen. Vem som har ett övergripande ansvar för utbildningen bör vara särskilt lätt att avgöra när det är fråga om en mindre juridisk person, med bara en eller ett fåtal anställda.

Regeringen delar uppfattningen att utbildningsanordnaren bör ha de praktiska förutsättningar som krävs när det gäller utrustning och relevanta lokaler men ser, i likhet med bl.a. *Luleå kommun* och *SKY*, svårigheter med att kräva att utbildningsanordnaren ska ha anställd personal vid ansökningstillfället. På grund av det uttalade kravet på stark arbetslivsanknytning i utbildningar inom yrkeshögskolan genomförs undervisningen ofta med stöd av personer som kommer direkt från arbetslivet. Det innebär att utbildningsanordnarna i många fall inte kan bygga upp verksamheten med enbart fast anställd personal. Att frånga denna ordning skulle kunna medföra att utbildningens viktiga arbetslivsanknytning går förlorad. Arbetsgivare har ett ansvar i detta sammanhang och kan genom att de ingår i ledningsgruppen för en utbildning medverka till att personer med relevant yrkeskompetens engageras i undervisningen. Det talar också för att utbildningsanordnaren bör ha kompetens inom yrkesområdet för att kunna föra en dialog med arbetslivet om vilken kompetens den undervisande personalen behöver för att utbildningen ska nå upp till yrkeshögskolans kvalitetskrav, vilket *Myndigheten för yrkeshögskolan* lyfter fram.

Att en utbildningsanordnare ska ha de förutsättningar som krävs för att anordna utbildning inom det yrkesområde som utbildningen avser, innebär således bl.a. att denne ska ha lämpliga lokaler för utbildningen och den utrustning som utbildningen kräver.

Nya utbildningar ska inte bortprioriteras bara för att de är nya

Myndigheten för yrkeshögskolan har framhållit att det är rimligt att kräva att även utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan kan verifiera att de har kompetens att bedriva utbildning. Regeringen delar denna uppfattning. Det är dock viktigt att *Myndigheten för yrkeshögskolan* utformar sina bedömningskriterier för när en utbildning ska få ingå i yrkeshögskolan på ett sådant sätt att de inte bidrar till att höja inträdeshindren och begränsa konkurrensen mellan utbildningsanordnare. En begränsning av konkurrensen skulle leda till stagnation och avsaknad av förnyelse, och därmed inte gagna utbildningsformen. Att en utbildning är ny inom yrkeshögskolan behöver inte betyda att den är ny i andra sammanhang. Erfarenhet av att anordna utbildning inom det yrkesområde som utbildningen avser kan ha förvärvats på annat sätt än inom yrkeshögskolan. En utbildningsanordnare kan också ha skaffat sig kunskap inom det yrkesområde som utbildningen avser på andra sätt än genom att bedriva utbildning. För utbildningar som inte tidigare funnits i yrkeshögskolan ankommer det därför på utbildningsanordnaren att bl.a. beskriva vad man har för tidigare erfarenhet av utbildningsområdet, arbetslivets medverkan samt hur man avser att arbeta med kompetensutveckling av undervisande personal och med kvalitet och uppföljning.

Bestämmelsen om utbildningsanordnarens kompetens och förutsättningar bör finnas i lag

Starka skäl talar alltså för att en bestämmelse bör införas om att en utbildningsanordnare ska ha den kompetens och de förutsättningar som

krävs för att anordna utbildning inom det yrkesområde som utbildningen avser. Det betyder att den ansökande utbildningsanordnaren måste kunna verifiera sin kompetens och sina praktiska förutsättningar att bedriva utbildning. Utbildningsanordnaren måste t.ex. kunna tillhandahålla lämplig utrustning och lokaler som är ändamålsenliga för den specifika utbildningen. Utbildningsanordnaren måste även ha branschkunskap. Regeringen bedömer att sådan kunskap är nödvändig för att anordnaren ska kunna knyta till sig lämpliga företrädare för arbetslivet i ledningsgruppen och i dialog med dem rekrytera undervisande personal med aktuell yrkeskompetens samt se till att LIA uppfyller de krav som finns för utbildningen, om sådant lärande ingår.

Eftersom bestämmelsen att de personer som anlitas av utbildningsanordnaren för undervisning eller handledning genom utbildning eller erfarenhet ska ha kompetens för den utbildning som de ska bedriva har placerats i lagen om yrkeshögskolan (12 §), bör även den nya bestämmelsen, om att utbildningsanordnaren ska ha den kompetens och de förutsättningar som krävs för att anordna utbildning inom det yrkesområde som utbildningen avser, placeras i lagen.

7 Även andra statliga myndigheter än universitet och högskolor bör få anordna utbildningar inom yrkeshögskolan

Regeringens förslag: Utbildning inom yrkeshögskolan ska få anordnas även av andra statliga myndigheter än universitet och högskolor.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag. I promemorian föreslås att utbildning inom yrkeshögskolan ska få anordnas även av andra myndigheter än statliga universitet och högskolor.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget. Ett flertal av remissinstanserna trycker dock på att utbildningarna måste finansieras med myndigheternas egna medel.

Tullverket anser att det är ett mycket intressant förslag och ser att det kan medföra ökad samverkan med yrkeshögskolan. *Kustbevakningen* välkomnar möjligheten. Myndigheten har dock svårt att bedöma om förslaget till tillägg i 4 § lagen om yrkeshögskolan, som innebär att även andra myndigheter än statliga universitet och högskolor ska få anordna utbildning inom yrkeshögskolan, leder till att Kustbevakningens grundutbildning i realiteten kommer att kunna ingå i yrkeshögskolan och anser att det skulle vara önskvärt att denna fråga belystes ytterligare.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) är positiv till förslaget men anger att myndighetens yrkesutbildningar är av sådan karaktär och omfattning att de tillgodoser ett långsiktigt arbetsmarknads-

Prop. 2015/16:198 behov. Det är enligt MSB därmed tveksamt att det skulle bli aktuellt för myndigheten att anordna utbildningar inom yrkeshögskolan.

Myndigheten för yrkeshögskolan anser att begreppet andra myndigheter behöver förklaras ytterligare för att det inte ska uppstå tillämpningsproblem. Myndigheten anger också att en utbildning med krav på svenskt medborgarskap och utdrag ur belastningsregistret som tillträdeskrav inte kommer att kunna ingå i yrkeshögskolan eftersom den inte är öppen för alla.

Statskontoret avstyrker förslaget. De argument som förs fram är enligt Statskontoret inte tillräckliga för att motivera förslaget. Statskontoret saknar också en analys av de eventuella negativa konsekvenserna av förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Andra statliga myndigheter än universitet och högskolor får i dag inte anordna utbildningar inom yrkeshögskolan

I rapporten På väg mot 100 % matchning – en lägesbedömning 2012 från Myndigheten för yrkeshögskolan (YH 2012/205) anges att eftergymnasiala yrkesutbildningar som bedrivs av t.ex. Kustbevakningen, Tullverket eller MSB borde få möjlighet att rymmas inom yrkeshögskolan. Sådana utbildningar kan i dagsläget inte bedrivas inom yrkeshögskolan eftersom yrkeshögskoleutbildningar enligt lagen om yrkeshögskolan bara får anordnas av statliga universitet och högskolor, kommuner, landsting och enskilda fysiska eller juridiska personer (4 §).

Vad är en myndighet?

I promemorian föreslås att utbildning inom yrkeshögskolan ska få anordnas även av andra myndigheter än statliga universitet och högskolor. *Myndigheten för yrkeshögskolan* efterfrågar en förklaring av begreppet ”andra myndigheter”. I regeringsformen anges att det för den offentliga förvaltningen finns statliga och kommunala förvaltningsmyndigheter (1 kap. 8 §). ”Myndighet” är en organisatorisk term. Med myndighet avses ett offentligt organ som inte är en beslutsfattande politisk församling. Andra myndigheter än statliga universitet och högskolor kan alltså vara vilka offentliga organ som helst som inte är sådana församlingar. Med myndighet avses dock inte ett rättssubjekt som är organiserat i privaträttsliga former, även om ett sådant rättssubjekt har anförtratts offentliga förvaltningssuppgifter eller till och med myndighetsutövning.

Myndigheternas utbildningar kan vinna på att få tillgång till yrkeshögskolans kvalitetssäkringssystem

Myndighetsspecifika utbildningar kan vinna på att ingå i yrkeshögskolan eftersom de därmed får en anknytning till det offentliga utbildningsväsendet och del av de insatser som görs bl.a. när det gäller tillsyn och kvalitetsgranskning inom yrkeshögskolan. Det är Myndigheten för yrkeshögskolan som enligt förordningen om yrkeshögskolan har ansvar för tillsyn, kvalitetsgranskning, uppföljning och utvärdering när det gäller de utbildningar som ingår i yrkeshögskolan (4 kap. 8–10 §§).

Myndigheten för yrkeshögskolan har vidare i uppgift att samordna studiedokumentationen genom att svara för ett register över uppgifter om de studerande i yrkeshögskolan samt de studerandes studieresultat, betyg, examina och utbildningsbevis (2 § förordningen med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan). För såväl anordnarna av myndighets-specifika utbildningar som de studerande kan det vara en fördel att Myndigheten för yrkeshögskolan samordnar studiedokumentationen. Det är också en fördel att utbildningar som ingår i yrkeshögskolan får avslutas med en yrkeshögskoleexamen eller en kvalificerad yrkeshögskoleexamen om de uppfyller vissa krav och att sådana examina är inplacerade i den svenska referensramen för kvalifikationer (se avsnitt 4.4).

Myndigheternas utbildningar är samhällsviktiga och behöver långsiktighet

Om även andra statliga myndigheter än statliga universitet och högskolor får anordna utbildningar inom yrkeshögskolan och om utbildningsanordnare får möjlighet att bedriva utbildningar inom yrkeshögskolan mer långsiktigt och kontinuerligt, skulle även vissa samhällsviktiga eftergymnasiala utbildningar kunna ingå i yrkeshögskolan. MSB har i sitt remissyttrande särskilt lyft fram behovet av långsiktighet. Regeringen anser att det är viktigt att det inom yrkeshögskolan finns utbildningar som bedrivs långsiktigt. Regeringen har därför i avsnitt 5 bedömt att en utbildning bör kunna få ingå i yrkeshögskolan under längre tid än i dag. Myndigheten för yrkeshögskolan beslutar om en utbildning uppfyller kraven för att få ingå i yrkeshögskolan. Ett grundläggande krav för att en utbildning ska få ingå i yrkeshögskolan är att den svarar mot arbetsmarknadens behov. Det är Myndigheten för yrkeshögskolans uppgift att göra den prövningen när det gäller alla ansökningar om att en utbildning ska få ingå i yrkeshögskolan, oavsett vem som ansöker om det. Men eftersom de statliga myndigheter som anordnar utbildningar i dag redan dimensionerar sina utbildningar utifrån de arbetsmarknadsbehov som finns bör prövningen av om utbildningarna ska få ingå i yrkeshögskolan utgå från de behov respektive myndighet kan bedöma. Det bör i praktiken betyda att utbildningarna får finnas i yrkeshögskolan så länge och med det antal platser som det finns behov av. Yrkeshögskolan kan på så sätt bättre tillgodose samhällets och arbetslivets behov av kompetens i såväl det korta som mer långsiktiga perspektivet. Samhällsviktiga utbildningar som anordnas av andra statliga myndigheter än statliga universitet och högskolor borde därför kunna bedrivas inom yrkeshögskolan, om de håller en eftergymnasial nivå.

Finansieringen

En anordnare av utbildning inom yrkeshögskolan kan efter ansökan få statsbidrag eller särskilda medel för utbildningen. Myndigheter som anordnar utbildningar som inte ingår i yrkeshögskolan finansierar dock utbildningarna själva och den ordningen bör gälla även om utbildningarna ingår i yrkeshögskolan. De aktuella utbildningarna kommer alltså inte att konkurrera om de statsbidrag och särskilda medel som Myndigheten för yrkeshögskolan fördelar.

Utbildningar som ingår i yrkeshögskolan och som inte är uppdragsutbildningar berättigar vidare de studerande till studiestöd enligt bilagan till studiestödsförordningen. För att förhindra att statens utgifter för studiestöd ökar utan regeringens godkännande måste antalet studerande som beviljas studiestöd för en utbildning inom yrkeshögskolan begränsas. Antalet studerande styrs av det antal årsplatser som en yrkeshögskoleutbildning omfattar. Antalet årsplatser med statsbidrag eller särskilda medel begränsas av medel som avsätts för detta ändamål.

För utbildningar utan statsbidrag eller särskilda medel finns det emellertid inte någon ekonomisk ram. Som nämns i avsnitt 4.3 fattar regeringen i stället ett särskilt beslut om det sammanlagda antalet årsplatser för yrkeshögskoleutbildningar utan statsbidrag eller särskilda medel. Detta beslut begränsar statens kostnader för studiestöd för yrkeshögskolans utbildningar.

De utbildningar som bedrivs av andra statliga myndigheter och som berättigar till studiestöd finns redan i dag förtecknade som studiestödsberättigande utbildningar i bilagan till studiestödsförordningen. På andra utbildningar får den studerande lön under studietiden och enligt dagens regler reduceras studiestödet för utbildningen om lönen överstiger ett visst belopp (3 kap. 16 § studiestödslagen [1999:1395]). Förslaget om att utbildningar som anordnas av andra statliga myndigheter än universitet och högskolor ska få ingå i yrkeshögskolan kommer därför inte att öka statens kostnader för studiefinansiering av utbildningarna. Genom beslutet om antalet årsplatser för yrkeshögskoleutbildningar utan statsbidrag eller särskilda medel har regeringen ytterligare ett verktyg för att säkerställa att den nu föreslagna möjligheten att anordna utbildningar inom yrkeshögskolan inte kommer att innebära ökade kostnader för studiestöd när det gäller yrkeshögskolan.

Huvuddelen av yrkeshögskolans bestämmelser ska gälla

De bestämmelser som gäller för yrkeshögskolan kommer i huvudsak även att gälla för de yrkeshögskoleutbildningar som anordnas av andra statliga myndigheter än statliga universitet och högskolor. Utbildningarna ska alltså vara öppna för alla som uppfyller behörighetsvillkoren för utbildningarna (15 § lagen om yrkeshögskolan). Den enda skillnaden är att bestämmelserna om statsbidrag och särskilda medel och i vissa fall bestämmelserna om studiestöd när det gäller yrkeshögskolans utbildningar inte kommer att gälla eftersom utbildningarna finansieras av respektive myndighet.

Myndigheten för yrkeshögskolan framför att en utbildning med tillträdeskrav på svenskt medborgarskap och utdrag ur belastningsregistret inte kommer att kunna ingå i yrkeshögskolan eftersom den inte är öppen för alla som uppfyller behörighetsvillkoren. Enligt 3 kap. 3 § tredje stycket förordningen om yrkeshögskolan får det utöver krav på kunskaper uppställas sådana villkor för behörighet till en yrkeshögskoleutbildning som är en förutsättning för utbildningens speciella inriktning eller det yrkesområde som utbildningen förbereder för. I dag ställs t.ex. krav på god syn för att kunna anställas som tågförare eller trafikflygare, yrkeskategorier som till stor del utbildas inom yrkeshögskolan. För trafikläroarbildningen ställs krav på körkort.

Att kräva att en sökande ska vara svensk medborgare för att få gå en utbildning kan strida mot EU-rätten. Det får dock undantagsvis ställas upp krav på exempelvis svenskt medborgarskap för vissa säkerhetsklassade tjänster. I de fallen riktas utbildningarna i regel till personer som redan är anställda. I ett sådant fall kan ett villkor för att få delta i en utbildning som anordnas av en viss myndighet vara att man har en viss tjänst hos myndigheten. Av förordningen om yrkeshögskolan framgår dock att det alltid är Myndigheten för yrkeshögskolan som slutligen avgör om de tillträdeskrav som en utbildningsanordnare vill ställa upp för en utbildning kan godtas. Om myndigheten bedömer att kraven inte är förenliga med regeringsformen, EU-rätten eller någon annan tillämplig reglering kan myndigheten inte låta utbildningen ingå i yrkeshögskolan såvida inte tillträdeskraven ändras.

Yrkeshögskolan ska vara en valmöjlighet för myndigheterna

Statskontoret saknar en analys av de eventuella negativa konsekvenserna av förslaget. Men förslaget innebär endast en möjlighet för myndigheter som anser att deras utbildningar skulle passa in i yrkeshögskolan att kunna ansöka, och om förutsättningarna är uppfyllda, också få beslut från Myndigheten från yrkeshögskolan om att utbildningarna ska ingå i yrkeshögskolan. Med dagens bestämmelser är denna väg stängd. Om förslaget genomförs ankommer det på de berörda myndigheterna att avgöra om de vill ansöka om att deras utbildningar ska få ingå i yrkeshögskolan, dvs. de måste bedöma om yrkeshögskolan är ett lämpligt alternativ för deras utbildningar och för de som går utbildningarna. *Statskontoret* anför att om andra myndigheters utbildningar inkluderas i yrkeshögskolan riskerar de att tränga undan andra utbildningar som då kanske inte kommer till stånd. Som förklarats tidigare innebär förslaget att de utbildningar som anordnas av andra statliga myndigheter än universitet och högskolor även i fortsättningen ska finansieras av respektive anordnande myndighet även om utbildningarna ingår i yrkeshögskolan. Det innebär att de kan ingå i yrkeshögskolan men inte får del av yrkeshögskolans finansiering i form av statsbidrag och särskilda medel.

Det är naturligtvis möjligt att fler statliga myndigheter än beräknat kommer att se yrkeshögskolan som ett fördelaktigt alternativ. Analysen visar emellertid att det är ett begränsat antal utbildningar som kan komma att uppfylla de krav som ställs på en yrkeshögskoleutbildning. En utbildning inom yrkeshögskolan måste t.ex. omfatta minst 100 yrkeshögskolepoäng, vilket motsvarar minst 20 veckors studier på heltid, och för en yrkeshögskoleexamen krävs att utbildningen omfattar minst ett års heltidsstudier. *Kustbevakningen* önskar få belyst om myndighetens grundutbildning i realiteten kommer att kunna ingå i yrkeshögskolan. Eftersom grundutbildningen är tre till fyra terminer lång skulle den, om den ingick i yrkeshögskolan, motsvara en yrkeshögskoleexamen alternativt en kvalificerad yrkeshögskoleexamen. Många myndigheter anordnar dock endast kortare utbildningar för sina anställda i syfte att utveckla och behålla kompetens. Sådana utbildningar kan inte ingå i yrkeshögskolan på grund av den korta utbildningstiden.

Flera av de remissinstanser som berörs av förslaget är positiva till det. Förslaget innebär att fler myndigheters utbildningar kan få anknytning

Prop. 2015/16:198 till det offentliga utbildningssystemet och del av de insatser som görs när det gäller tillsyn och kvalitetsgranskning inom yrkeshögskolan samt att en sådan utbildning kan få avslutas med en examen om den uppfyller vissa villkor. Då regeringen inte heller kan se att förslaget medför några negativa effekter för yrkeshögskolan anser regeringen att det bör öppnas en möjlighet även för andra statliga myndigheter än statliga universitet och högskolor att anordna utbildningar inom yrkeshögskolan.

8 Det saknas en möjlighet att behörighetskomplettera inom yrkeshögskolan

8.1 Utbildningar ställs in på grund av brist på behöriga sökande

Enligt lagen om yrkeshögskolan ska en utbildning inom yrkeshögskolan väsentligen bygga på de kunskaper som eleverna får på nationella program i gymnasieskolan eller motsvarande kunskaper (5 §). Utbildningen ska också vara öppen för alla som uppfyller behörighetsvillkoren för utbildningen (15 §).

Behörighetsreglerna finns i förordningen om yrkeshögskolan (3 kap. 1–4 §§). För att säkerställa att utbildningsformen håller en eftergymnasial nivå krävs för tillträde till utbildningen i första hand en gymnasieexamen eller motsvarande kunskaper (grundläggande behörighet). Utöver grundläggande behörighet kan det för behörighet till vissa utbildningar ställas krav på särskilda förkunskaper. Detta särskiljer yrkeshögskolan från högskolan som, när det gäller särskilda förkunskapskrav, har enhetliga sådana krav för utbildningar inom samma utbildningsområde. Avsikten med bestämmelserna om särskilda förkunskapskrav inom yrkeshögskolan är att arbetslivet ska ges ett inflytande över utbildningarna och därmed vilka behörighetskrav som ska ställas utifrån arbetsmarknadens behov.

Det är i genomsnitt drygt två sökande per utbildningsplats i yrkeshögskolan. Vissa utbildningar har ett högre söktryck medan andra kan ha färre sökande än det finns utbildningsplatser bl.a. beroende på att få uppfyller behörighetsvillkoren. Att utbildningar får ställas in på grund av för få behöriga sökande är olyckligt eftersom det innebär att arbetslivets behov av yrkeskvalificerad arbetskraft inte kan tillgodoses.

Av en kartläggning som Myndigheten för yrkeshögskolan genomfört (U2014/03745/GV) framgår att utbildningsanordnare på eget initiativ redan i dag erbjuder utbildning som förbereder för en yrkeshögskoleutbildning. Utbildningarna varierar i längd men är i de flesta fall cirka fem veckor långa. Kortare utbildningar förekommer, framför allt i form av distansutbildningar. De förberedande utbildningarna är vanligtvis avgiftsbelagda men kan också vara gratis för de studerande om anordnarna anser att utbildningarna är avgörande för att de ska få tillräckligt med behöriga sökande till de efterföljande yrkeshögskoleutbildningarna. Ef-

tersom dessa förberedande utbildningar inte ingår i yrkeshögskolan är de inte studiestödsberättigande. Prop. 2015/16:198

Det faktum att det redan i dag bedrivs utbildningar som syftar till att ge behörighet till en yrkeshögskoleutbildning talar för att det behöver utformas ett regelverk som gör det möjligt att bedriva förberedande utbildning på gymnasial nivå i yrkeshögskolan.

8.2 Det bör införas behörighetsgivande förutbildning på gymnasial nivå i yrkeshögskolan

Regeringens förslag: Det ska i lagen om yrkeshögskolan införas en upplysning om att regeringen kan meddela föreskrifter om att en utbildning inom yrkeshögskolan får bedrivas som behörighetsgivande förutbildning på gymnasial nivå.

Regeringens bedömning: Förutbildningen bör få erbjudas i anslutning till en ordinarie yrkeshögskoleutbildning, om det finns brist på behöriga sökande till den ordinarie utbildningen och det behövs arbetskraft med sådan kompetens som den ordinarie utbildningen syftar till att ge.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inte några synpunkter på förslagen, däribland *Statens skolverk*, *Myndigheten för yrkeshögskolan*, *Jönköpings* och *Örebro kommuner*, *Skåne läns landsting*, *Sveriges Kommuner och Landsting*, *Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)*, *Östsvenska yrkeshögskolan AB*, *Yrgo*, *Transportföretagen*, *Svenska Kyl- & Värmepumpföreningen* samt *Acadedia AB*.

Oskarshamn kommun och *Nackademin Aktiebolag* anser att förutbildningen bör vara tillgänglig även för sökande till utbildningar utan brist på behöriga sökande. *Landsorganisationen i Sverige (LO)* anger att kriteriet att det ska finnas ett behov av arbetskraft för den kompetens som utbildningen syftar till redan är uppfyllt, eftersom detta behov per definition utgör ett kriterium för godkännande av en yrkeshögskoleutbildning. *Svenskt Näringsliv*, *Älvdalens Utbildningscentrum AB* samt *Trä- och Möbelföretagen (TMF)* anser att förutbildningen företrädesvis bör bestå av yrkeskurser.

Flera remissinstanser, däribland *Myndigheten för yrkeshögskolan*, *LO*, *Svenskt Näringsliv*, *TUC Sweden* samt *Hästnäringens Yrkesnämnd*, *Naturbrukets Yrkesnämnd* och *Skogsbrukets Yrkesnämnd*, anger att den föreslagna förutbildningens längd, fem veckor, är otillräcklig och att det faktiska behovet bör avgöra utbildningens längd.

Myndigheten för yrkeshögskolan saknar författningsförslag om behörighets- och urvalsprinciper för en förutbildning inom ramen för yrkeshögskolan. Myndigheten anger vidare att förslaget kan innebära att det blir tidsmässigt svårt för utbildningsanordnarna att starta en förutbildning

Prop. 2015/16:198 eftersom det är först när det står klart att en utbildning saknar behöriga sökande som det går att ansöka om statsbidrag för en behörighetsgivande förutbildning. *Svenskt Näringsliv, Yrkehögskoleförbundet i Sverige, Transportföretagen och Elektriska Installatörsorganisationen (EIO)* anser att den sökande redan inledningsvis i ansökningsprocessen bör ges möjlighet att anmäla intresse att gå en förutbildning inför utbildningsstart.

Några remissinstanser, däribland *Yrkehögskoleförbundet i Sverige*, anser inte att den studerande i en förutbildning ska vara garanterad en plats på den efterföljande yrkehögskoleutbildningen.

Härnösands kommun önskar ett klargörande rörande finansieringen av förutbildningen.

Västra Götalands läns landsting avstyrker förslaget med motiveringen att förberedande utbildning med fördel kan arrangeras inom den kommunala vuxenutbildningen (komvux).

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Det är dags att införa förutbildning i yrkehögskolan

Det saknas i dag former för behörighetskomplettering inom yrkehögskolan och det är flera faktorer som talar för att det bör bli lättare att komplettera behörigheten till en yrkehögskoleutbildning. Viktigast är att rekryteringsbasen för vissa av yrkehögskolans utbildningar minskar eftersom färre elever väljer ett yrkesprogram i gymnasieskolan. Även sökande som har gått ett yrkesprogram kan sakna behörighet till en yrkehögskoleutbildning om de har läst en inriktning som inte ger de förkunskaper som krävs för yrkehögskoleutbildningen. Om inga åtgärder vidtas kan den redan allvarliga bristen på yrkeskompetens inom flera yrkesområden bli ännu större, eftersom yrkehögskoleutbildningar riskerar att ställas in på grund av för få behöriga sökande.

Det nuvarande systemet, som innebär att utbildningsanordnaren på eget initiativ och utanför yrkehögskolans regelverk genomför förberedande utbildningar, utestänger dem som varken har råd med studerandeavgifter eller att gå en utbildning som inte berättigar till studiestöd. Samtidigt visar förekomsten av dessa utbildningar att det finns ett uppenbart behov av behörighetskompletterande insatser för att yrkehögskoleutbildningar som är särskilt efterfrågade av arbetslivet ska komma till stånd.

Ett alternativ är att gymnasiala kurser som behövs för att bli behörig till yrkehögskolan erbjuds inom komvux. Sådana kurser kan erbjudas redan i dag men kommunerna ska vid antagning till komvux prioritera de som saknar gymnasieexamen och de är inte heller skyldiga att erbjuda kurser som ger behörighet till yrkehögskolan. För att underlätta behörighetskomplettering när det gäller högskolan och yrkehögskolan föreslås i lagrådsremissen Rätt till behörighetsgivande utbildning inom komvux att en rätt till komvux i vissa fall införs. Förslaget syftar till att individen utifrån önskemål och förutsättningar ska kunna gå kurser inom komvux som möjliggör studier inom högskolan eller yrkehögskolan. Rätten till komvux ska enligt förslaget gälla även om individen avser att gå en högskole- eller yrkehögskoleutbildning där det inte är brist på sökande. Förslaget om behörighetsgivande förutbildning i denna proposition har delvis ett annat syfte, nämligen att göra det möjligt att inom

yrkeshögskolan utifrån arbetslivets behov erbjuda utbildningar som förbereder för vissa yrkeshögskoleutbildningar som i annat fall riskerar att ställas in på grund av att det inte finns tillräckligt många behöriga sökande. Förutbildning bör även kunna bidra till bättre möjligheter för personer av båda könen att gå en ordinarie yrkeshögskoleutbildning där något av könen är underrepresenterat.

Förutbildning bör bara komma i fråga om det finns brist på behöriga sökande till den ordinarie utbildningen

Förutbildningen bör i allt väsentligt likna den behörighetsgivande förutbildning som får anordnas av universitet och högskolor enligt förordningen (2007:432) om behörighetsgivande förutbildning vid universitet och högskolor. Högskolans förutbildning får erbjudas i anslutning till ett utbildningsprogram om det finns brist på behöriga sökande och det finns ett behov på arbetsmarknaden av utbildad arbetskraft. Den som har genomgått utbildningen med godkänt resultat är garanterad en plats på den efterföljande högskoleutbildningen. Motsvarande bör gälla för en behörighetsgivande förutbildning inom yrkeshögskolan, dvs. den bör få erbjudas i anslutning till en ordinarie yrkeshögskoleutbildning, om det finns brist på behöriga sökande till den ordinarie utbildningen och det behövs arbetskraft med sådan kompetens som den ordinarie utbildningen syftar till att ge. Eftersom förutbildningen bör ingå i yrkeshögskolan och därmed kan finansieras genom statsbidrag eller särskilda medel skulle det vidare kunna bli för dyrt för staten om utbildningen, vilket vissa remissinstanser har förespråkade, fick anordnas även om det inte finns någon brist på sökande till den ordinarie utbildningen.

En förutbildning kopplad till en specifik yrkeshögskoleutbildning innebär att förutbildningen bara behöver omfatta relevanta kunskapsområden, vilket är tidseffektivt för de studerande. För att de behörighetsgivande utbildningarna inte ska ta mer medel från de ordinarie yrkeshögskoloutbildningarna än vad som är nödvändigt för att uppfylla de faktiska behoven på begränsade områden bedömer regeringen att det finns skäl att också bestämma hur stor del av anslaget som får användas för ändamålet. Om fler ansöker om att bedriva behörighetskompletterande utbildningar än det finns avsatta medel för bör Myndigheten för yrkeshögskolan prioritera utbildningar som förbereder för de yrkeshögskoleutbildningar där det är svårast att hitta behöriga sökande.

Förutbildningen måste anpassas efter behovet

I promemorian anses att en rimlig längd på förutbildningen är högst fem veckor. Ett antal remissinstanser, bl.a. *Svenskt Näringsliv*, anser att fem veckor är för kort tid och att behovet av förkunskaper för en viss yrkesutbildning ska styra förutbildningens innehåll, längd och utformning i övrigt. I Yrkesprogramutredningens slutbetänkande Välja yrke (SOU 2015:97) framförs liknande invändningar som remissinstanserna har till promemorians förslag. I betänkandet föreslås bl.a. att behörighetsgivande förutbildning ska kunna erbjudas inom yrkeshögskolan om det i förväg kan antas finnas brist på behöriga sökande till den ordinarie utbildningen. Den förutbildning som föreslås i betänkandet ska huvudsakligen avse yrkesämnen och omfatta upp till tio veckors heltidsstudier. Regeringen

Prop. 2015/16:198 delar uppfattningen om att förutbildningen bör utgå från det faktiska behovet, men anser att det bör vara en uppgift för Myndigheten för yrkeshögskolan att bedöma vilka ansökningar om att anordna förutbildning som utifrån innehåll och omfattning ska prioriteras för att den efterföljande yrkeshögskoleutbildningen ska få tillräckligt med behöriga sökande.

LO anser att kriteriet att förutbildning bara ska få ges om det behövs arbetskraft med sådan kompetens som den ordinarie utbildningen syftar till att ge redan är uppfyllt eftersom detta kriterium enligt LO gäller för alla utbildningar i yrkeshögskolan. Yrkeshögskolan ska dock enligt lagen om yrkeshögskolan även tillgodose behov av eftergymnasiala yrkesutbildningar inom smala yrkesområden. Det kan när det gäller sådana utbildningar vara svårt att visa något behov på arbetsmarknaden. Det finns därför skäl att kräva att en förutbildning inom yrkeshögskolan bara ska få anordnas om det behövs arbetskraft med sådan kompetens som den ordinarie utbildningen syftar till att ge.

Ansökan om förutbildning och den ordinarie utbildningen bör kunna göras samtidigt

Flera remissinstanser, däribland *Svenskt Näringsliv* och *Yrkeshögskoleförbundet i Sverige*, invänder mot att en förutbildning ska få erbjudas först när det är klarlagt att det finns för få sökande till en yrkeshögskoleutbildning. *Myndigheten för yrkeshögskolan* anser att det blir tidsmässigt svårt för utbildningsanordnarna att starta en förutbildning under sådana förhållanden. Regeringen delar denna uppfattning och anser att det på förordningsnivå tydligt bör framgå att det ska gå att ansöka om att anordna en förutbildning och den efterföljande ordinarie utbildningen samtidigt. En sådan ordning borde ge utbildningsanordnare och presumtiva studerande bättre planeringsförutsättningar. Myndigheten för yrkeshögskolan bör alltså besluta om att förutbildning får anordnas samtidigt som myndigheten beslutar om att en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan. Myndigheten för yrkeshögskolan har funnits sedan 2009 och har god kunskap om vilka utbildningar som är mycket angelägna ur ett arbetsmarknadsperspektiv men som trots det har svårt att få behöriga sökande. Den kunskapen bör tillsammans med utbildningsanordnarnas erfarenheter vara avgörande för vilka behörighetskompletterande förutbildningar som beslutas ingå i yrkeshögskolan. Det bör dock finnas en flexibilitet i systemet som innebär att myndigheten kan öppna för en ansökningsomgång även när det gäller ansökningar om att få bedriva förutbildning från anordnare som i efterhand ser att den ordinarie utbildningen har för få behöriga sökande, förutsatt att det finns kvarstående utrymme inom yrkeshögskolan.

Den tänkta förutbildningen bör innehålla de moment som utbildningsanordnaren bedömer behövas för att den studerande ska kunna tillgodogöra sig den efterföljande yrkeshögskoleutbildningen. Förutbildningen bör exempelvis kunna ge sådana kunskaper som kurser inom gymnasieskolans högskoleförberedande program eller yrkesprogram ger men betygssätts enligt yrkeshögskolans betygsskala. Den som har gått den tänkta förutbildningen kommer bara att vara garanterad en plats på den yrkeshögskoleutbildning som förutbildningen förbereder för och endast

om förutbildningen genomgått med godkänt resultat. *Yrkeshögskoleförbundet i Sverige* och några andra remissinstanser invänder mot förslaget att den studerande i en förutbildning ska vara garanterad en plats på den efterföljande yrkeshögskoleutbildningen. Regeringen anser dock att det måste beaktas att förutbildningarna kan ge anordnarna statsbidrag eller särskilda medel och att de studerande kan få studiestöd. Förutbildningen får vidare endast genomföras när det är brist på behöriga sökande till den ordinarie yrkeshögskoleutbildningen. Om anordnaren vill att en förutbildning ska ingå i yrkeshögskolan anser regeringen därför att det är rimligt att studerande som fått godkänt på förutbildningen garanteras plats på den efterföljande yrkeshögskoleutbildningen.

Det bör vidare övervägas om det finns anledning att införa särskilda behörighets- och urvalsbestämmelser när det gäller förutbildningen, vilket *Myndigheten för yrkeshögskolan* förespråkar.

En ny upplysningsbestämmelse införs i lagen

I lagen om yrkeshögskolan anges för närvarande bl.a. att en utbildning inom yrkeshögskolan väsentligen ska bygga på de kunskaper som eleverna får på nationella program i gymnasieskolan eller motsvarande kunskaper (5 §). Det bör därför i lagen införas en upplysning om att regeringen med stöd av den s.k. restkompetensen kan meddela föreskrifter om att en utbildning inom yrkeshögskolan får bedrivas som behörighetsgivande förutbildning på gymnasial nivå.

Då det är viktigt att noga planera införandet av en behörighetsgivande förutbildning inom yrkeshögskolan avser regeringen att ge *Myndigheten för yrkeshögskolan* i uppdrag att göra nödvändiga förberedelser, exempelvis informationsinsatser riktade till presumtiva studerande och utbildningsanordnare. Regeringen avser vidare att följa upp den behörighetsgivande förutbildningen inom yrkeshögskolan.

9 Nya upplysningsbestämmelser bör införas i lagen

Regeringens förslag: Den bestämmelse i lagen om yrkeshögskolan som upplyser att regeringen meddelar föreskrifter om vilken myndighet som efter ansökan prövar frågor om en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan och hur många årsplatser utbildningen i så fall ska omfatta, ska kompletteras. Det ska av bestämmelsen framgå att regeringen med stöd av restkompetensen kan meddela ytterligare föreskrifter om frågor som myndigheten ska fatta beslut om med anledning av en sådan ansökan. Lagen ska även kompletteras med ytterligare upplysningsbestämmelser om att regeringen meddelar föreskrifter om yrkeshögskolan.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Myndigheten för yrkeshögskolan* är positiv till att inte bara regeringens normgivningsmakt tydliggörs i 7 § lagen om yrkes-

Prop. 2015/16:198 högskolan, som rör ansökningsprocessen, utan att det även konkretiseras vilka frågor det kan handla om. Myndigheten har inga synpunkter i övrigt och ingen annan remissinstans har särskilt kommenterat förslaget.

Skälen för regeringens förslag: De flesta bestämmelserna i lagen om yrkeshögskolan är av den karaktären att de hade kunnat meddelas av regeringen med stöd av regeringens s.k. restkompetens enligt 8 kap. 7 § RF. Så är bl.a. fallet med bestämmelserna i 7 § lagen om yrkeshögskolan. Den paragrafen har följande lydelse: ”En myndighet beslutar, efter ansökan, om en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan och hur många årsplatser utbildningen i så fall ska omfatta”. Den s.k. upplysningsbestämmelse som i nämnda paragraf upplyser om vilka föreskrifter regeringen meddelar är lite för snävt utformad och därmed missvisande. Upplysningsbestämmelsen bör därför kompletteras så att det framgår att regeringen inte bara meddelar föreskrifter om vilken myndighet som, efter ansökan, prövar frågor om en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan och hur många årsplatser utbildningen i så fall ska omfatta, utan att regeringen även meddelar ytterligare föreskrifter om frågor som myndigheten ska fatta beslut om med anledning av en sådan ansökan.

Lagen om yrkeshögskolan behöver även i övrigt kompletteras med vissa upplysningsbestämmelser för att lagen ska bli rättvisande. Det bör t.ex. införas en särskild bestämmelse allra sist i lagen där det anges att regeringen med stöd av 8 kap. 7 § RF kan meddela ytterligare föreskrifter om yrkeshögskolan.

10 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Ändringarna i lagen om yrkeshögskolan ska träda i kraft den 1 januari 2017. Den nya bestämmelsen i lagen om yrkeshögskolan om att en utbildningsanordnare ska ha den kompetens och de förutsättningar som krävs för att anordna utbildning inom det yrkesområde som utbildningen avser, ska tillämpas första gången i fråga om en utbildning där beslutet om huruvida utbildningen ska ingå i yrkeshögskolan fattas den 1 april 2017 eller senare.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag när det gäller ikraftträdandetidpunkten, men i promemorian föreslås att den nya bestämmelsen i lagen om yrkeshögskolan om utbildningsanordnarens kompetens ska tillämpas första gången på en utbildning där beslutet om att utbildningen ska ingå i yrkeshögskolan fattas efter ikraftträdandet.

Remissinstanserna: *Myndigheten för yrkeshögskolan* tillstyrker förslaget men anger att myndigheten behöver rimliga förutsättningar att införa förändringarna. *Karlstads kommun* ser inga problem om övergångsbestämmelser kommer i god tid och är tydliga. *AcadeMedia AB* har inga synpunkter på ikraftträdandetidpunkten men vill uppmärksamma att de mest kritiska processerna ur ett anordnarperspektiv är hantering av ansökningar och att det därför är önskvärt med tydlighet när det gäller

ändring av processer, system och rutiner. *Regelrådet* anser att redovisningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser är bristfällig.

Skälen för regeringens förslag: För att de förslag som lämnas i denna proposition ska kunna genomföras behöver ändringar göras i lagen om yrkeshögskolan. För att utbildningar som påbörjats enligt äldre bestämmelser ska kunna fortsätta att bedrivas på samma villkor som i dag behövs också övergångsbestämmelser.

Lagen om yrkeshögskolan ändras på så vis att en bestämmelse om att en utbildningsanordnare ska ha den kompetens och de förutsättningar som krävs för att anordna utbildning inom det yrkesområde som utbildningen avser införs och att andra statliga myndigheter än statliga universitet och högskolor ska få möjlighet att ansöka om att få bedriva yrkeshögskoleutbildning. Vidare införs upplysningsbestämmelser om att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om att en utbildning inom yrkeshögskolan får bedrivas som en behörighetsgivande förutbildning. Det görs även förtydliganden och kompletteringar av befintliga upplysningsbestämmelser i lagen om att regeringen med stöd av restkompetensen kan meddela ytterligare föreskrifter.

Eftersom förslaget till lag om ändring i lagen om yrkeshögskolan kräver riksdagsbehandling är det lämpligt att lagändringarna träder i kraft den 1 januari 2017. Den nya bestämmelsen i lagen om yrkeshögskolan om att en utbildningsanordnare ska ha den kompetens och de förutsättningar som krävs för att få anordna utbildning inom det yrkesområde som utbildningen avser, bör tillämpas första gången i fråga om en utbildning där beslutet om huruvida utbildningen ska ingå i yrkeshögskolan fattas den 1 april 2017 eller senare. På så sätt får Myndigheten för yrkeshögskolan förutsättningar att i god tid meddela nödvändiga föreskrifter innan utbildningsanordnare ansöker om att utbildningar ska få ingå i yrkeshögskolan. Myndigheten får också möjlighet att göra övriga nödvändiga förberedelser, exempelvis informationsinsatser riktade till utbildningsanordnare och presumtiva studerande.

11 Konsekvenser

11.1 Ekonomiska konsekvenser för staten och kommuner

I denna proposition föreslås ändringar i lagen om yrkeshögskolan som bedöms bidra till att kvaliteten i yrkeshögskolans utbildningar ökar.

Regeringen föreslår att det ska tas in en upplysningsbestämmelse i lagen om att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om att behörighetsgivande förutbildning i vissa fall ska få bedrivas inom yrkeshögskolan. Om sådana föreskrifter meddelas kan det antas att antalet behöriga sökande till en yrkeshögskoleutbildning ökar. Det betyder att yrkeshögskoleutbildningar som tidigare riskerade

Prop. 2015/16:198 att ställas in på grund av för få behöriga sökande får bättre förutsättningar att kunna starta.

Under 2014 var det cirka 500 platser på 53 beviljade yrkeshögskoleutbildningar som inte utnyttjades eftersom utbildningarna ställdes in. Om dessa utbildningar fått starta efter en behörighetsgivande förutbildning på exempelvis 10 veckor skulle merkostnaderna för statsbidrag till utbildningsanordnarna uppgå till drygt 8 miljoner kronor. Utbildningsanordnarna beräknas fullt ut ersättas för kostnaderna för de behörighetsgivande förutbildningarna genom ökade statsbidrag.

Kostnaderna bedöms kunna rymmas inom yrkeshögskolans vanliga medelsramar och något resurstillskott med anledning av förslaget bedöms därför inte behövas.

I och med införandet av behörighetsgivande förutbildningar i yrkeshögskolan kommer den som går en sådan utbildning att bli berättigad till studiestöd, om utbildningen är minst tre veckor lång och övriga förutsättningar är uppfyllda. Förslaget innebär dock inte någon ökning av det sammanlagda antalet årsplatser inom yrkeshögskolan för vilka studiestöd kan lämnas och kostnaderna för studiestöd beräknas därför bli oförändrade.

Förslaget om att även andra statliga myndigheter än statliga universitet och högskolor ska få anordna yrkeshögskoleutbildningar bedöms inte innebära merkostnader för staten eftersom de utbildningar som kan komma i fråga redan i dag bekostas av staten. Förslaget kommer inte heller att påverka statens kostnader för studiefinansiering eftersom utbildningarna redan i dag ger rätt till studiestöd eller lön.

Regeringen bedömer att ett beslut om att en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan med hänsyn till arbetsmarknadens behov i regel bör omfatta fler än två utbildningsomgångar. För att en utbildning ska kunna ingå i yrkeshögskolan under längre tid än i dag behöver Myndigheten för yrkeshögskolan möjligheter att ingå ekonomiska åtaganden som omfattar fler utbildningsomgångar än i dag.

Myndigheten för yrkeshögskolan anger i sitt remissyttrande att promemorians förslag kräver nya it-lösningar och utveckling av befintliga it-system. Myndigheten beräknar att kostnaderna för detta uppgår till sammanlagt cirka 15 miljoner kronor under 3–5 år och innefattar såväl utvecklings- som driftskostnaderna.

Regeringen avser att fortsätta analysera behovet av resurser till myndigheten.

Förslagen och bedömningarna i denna proposition bedöms i övrigt inte få några kostnadsmässiga konsekvenser för staten. Förslagen och bedömningarna får inga kostnadsmässiga konsekvenser för kommunerna.

11.2 Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen

Förslagen i denna proposition påverkar inte den kommunala självstyrelsen.

11.3 Konsekvenser för enskilda individer och företag i allmänhet

Prop. 2015/16:198

Propositionens förslag och bedömningar bedöms få positiva effekter för personer som överväger att gå någon av de utbildningar som berörs av förslagen. Yrkehögskolan präglas redan i dag av hög kvalitet och goda resultat. Den föreslagna möjligheten för den enskilde att gå en behörighetskompletterande förutbildning inom yrkehögskolan innebär att yrkehögskolan kan bli ett reellt alternativ för dem som vill gå en eftergymnasial yrkesutbildning men som saknar relevant gymnasiekompetens.

Regelrådet anger i sitt remissyttrande att promemorians konsekvensutredning är bristfällig när det gäller dels redovisningen av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch, dels redovisningen av påverkan på berörda företags administrativa kostnader och på konkurrensförhållandena för berörda företag.

I yrkehögskolan finns drygt 200 utbildningsanordnare som berörs av förslagen, varav 125 enskilda anordnare, 95 kommuner, 6 landsting och 1 högskola. De enskilda anordnarna utgör 55 procent av samtliga anordnare och av yrkehögskolans 46 400 studerande går drygt 29 000 (64 procent) på utbildningar som anordnas av enskilda utbildningsanordnare. Enligt regeringens bedömning påverkas inte företagets konkurrensförhållanden av förslagen och bedömningarna, men de höjda kraven på kompetens hos utbildningsanordnaren kan i vissa fall vara enklare att leva upp till för större än för mindre företag. Å andra sidan kan mindre företag som specialiserar sig på ett specifikt yrkesområde i konkurrens med större företag dra nytta av de skärpta kraven. Den skyldighet Myndigheten för yrkehögskolan har enligt förvaltningslagen (1986:223) att lämna vägledning, råd och hjälp i frågor som rör verksamhetsområdet och de råd och det stöd som myndigheten lämnar inom ramen för sitt tillsynsuppdrag bör i detta sammanhang gynna såväl stora som små företag. Regeringen kommer att noga följa utvecklingen för att kunna upptäcka brister med förslagen och bedömningarna som i nuläget inte går att förutse men som kan innebära att företag, oavsett deras storlek, missgynnas.

Propositionen innehåller även bedömningar som kan leda till minskade administrativa kostnader och minskad tidsåtgång för de utbildningsanordnare som ansöker om att få bedriva yrkehögskoleutbildning. Det gäller för såväl enskilda utbildningsanordnare som kommuner, landsting och universitet och högskolor. Eftersom ett beslut om att en utbildning ska ingå i yrkehögskolan enligt regeringens bedömning normalt ska omfatta fler än dagens två utbildningsomgångar kommer utbildningen att kunna bedrivas under längre tid utan att anordnaren behöver lägga ned tid och pengar på en förnyad ansökan. Bedömningen innebär även besparingar för de företag som medverkar vid framtagandet av ansökan och i själva utbildningen. En yrkehögskoleutbildning ska präglas av stark arbetslivsanknytning och utvecklas och bedrivs av arbetsliv och utbildningsanordnare i samverkan. *Regelrådet* finner det värdefullt att det redovisas att de administrativa kostnaderna kan minska och av vilka skäl. Däremot anser rådet att det är en brist att det inte finns några uppgifter

Prop. 2015/16:198 om kostnadseffekten per företag eller totalt för alla företag. Det har dock inte varit möjligt att göra rimliga beräkningar av utbildningsanordnarnas kostnader för en ansökan om att en utbildning ska få ingå i yrkeshögskolan. Det finns inga sammanställningar av dessa kostnader och de uppskattningar som kan göras är mycket osäkra.

11.4 Särskilda hänsyn till små företag

Förslagen och bedömningarna i denna proposition förväntas inte få några negativa konsekvenser för små företag. Små företag kommer troligen att i högre grad än större företag gynnas av den minskade administrativa börda som beräknas bli resultatet av förslagen och bedömningarna. Små utbildningsföretag har oftast inte den organisation och de resurser som är en förutsättning för att t.ex. så ofta som dagens modell kräver ta fram en ansökan om att en utbildning ska få ingå i yrkeshögskolan. *Företagarna* efterlyser en mer omfattande och gedigen konsekvensanalys än den som finns i promemorian eftersom organisationen befarar att de potentiella konsekvenserna för mindre utbildningsanordnare kommer att bli avsevärt mycket större än de presenterade. Regeringen anser dock att konsekvensutredningen ger en rimlig och rättvisande bild av konsekvenserna för små företag. *Regelrådet* finner också redovisningen av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning godtagbar.

11.5 Konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män

Förslaget om behörighetsgivande förutbildning inom yrkeshögskolan bör bidra till bättre möjligheter för båda könen att gå utbildningar där annars något av könen brukar vara underrepresenterat. Regeringens bedömning att yrkeshögskolans utbildningar normalt ska omfatta fler än dagens två utbildningsomgångar kommer att få betydelse för föräldralediga studerande. En sådan förändring minskar risken för att en påbörjad utbildning inte finns kvar efter föräldraledigheten.

11.6 Sveriges medlemskap i EU

Förslagen i denna proposition rör inte frågor som är reglerade i EU-rätten.

12 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan

4 § Utbildning inom yrkeshögskolan får anordnas av statliga universitet och högskolor, *andra statliga myndigheter*, kommuner, landsting och enskilda fysiska eller juridiska personer. Utbildningsanordnaren får anordna utbildningen i samverkan med andra.

Av paragrafen framgår vilka som får anordna en utbildning inom yrkeshögskolan.

Ändringen innebär att även andra statliga myndigheter än statliga universitet och högskolor får anordna utbildningar inom yrkeshögskolan.

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.

6 a § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om att en utbildning inom yrkeshögskolan får bedrivas som en behörighetsgivande förutbildning och om undantag från 5 och 6 §§ vid sådan utbildning.

I paragrafen, som är ny, anges att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer med stöd av den s.k. restkompetensen kan meddela föreskrifter om att en utbildning inom yrkeshögskolan får bedrivas som behörighetsgivande förutbildning. I sådana föreskrifter får undantag göras från 5 och 6 §§. Enligt 5 § ska en utbildning inom yrkeshögskolan väsentligen bygga på de kunskaper som eleverna får på nationella program i gymnasieskolan eller motsvarande kunskaper. I 6 § finns bl.a. bestämmelser om att utbildningen ska ha sin grund i kunskap som genererats dels i produktionen av varor och tjänster, dels i vetenskap samt att den ska ge sådana teoretiska, praktiska och erfarenhetsbaserade kunskaper som krävs för att självständigt och i arbetslag kunna utföra kvalificerade uppgifter i arbetslivet.

En behörighetsgivande förutbildning inom yrkeshögskolan syftar till att ge den studerande kunskaper som motsvarar de krav på behörighet som är uppställda för en ordinarie utbildning inom yrkeshögskolan. En förutbildning kan syfta till att t.ex. ge sådana kunskaper som avses i 5 §.

Paragrafen behandlas i avsnitt 8.

7 § En myndighet beslutar, efter ansökan, om en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan och hur många årsplatser utbildningen i så fall ska omfatta. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om frågor som myndigheten ska fatta beslut om med anledning av en sådan ansökan samt om vilken myndighet som ska pröva frågor som rör en sådan ansökan och antalet årsplatser.

Paragrafen innehåller bestämmelser om att en myndighet efter ansökan beslutar om en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan och hur många årsplatser utbildningen i så fall ska omfatta samt en s.k. upplysningsbe-

Prop. 2015/16:198 stämmelse om att regeringen kan meddela föreskifter med stöd av den s.k. restkompetensen.

Ändringen innebär ett förtydligande av grundlagsstödet för upplysningsbestämmelsen och sistnämnda bestämmelse kompletteras i syfte att ge en mer heltäckande upplysning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 9.

8–10 §§

Ändringarna i paragraferna innebär endast förtydliganden av grundlagsstödet för de upplysningsbestämmelser som framgår av paragraferna.

12 § *Utbildningsanordnaren ska ha den kompetens och de förutsättningar som krävs för att anordna utbildning inom det yrkesområde som utbildningen avser.*

Paragrafen innehåller i sin gällande lydelse en bestämmelse som rör kompetensen hos de personer som anlitas av utbildningsanordnaren för undervisning eller handledning. Den bestämmelsen flyttas till 13 § första meningen.

Det införs en ny bestämmelse i paragrafen, som innebär att det ställs krav på att utbildningsanordnaren ska ha den kompetens och de förutsättningar som krävs för att anordna utbildning inom det yrkesområde som utbildningen avser. Av förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan framgår att det för varje utbildning inom yrkeshögskolan ska finnas en ansvarig utbildningsanordnare (2 kap. 3 §). Det ska alltså alltid finnas någon som är särskilt ansvarig för en utbildning inom yrkeshögskolan. Om det är ett aktieföretag som anordnar utbildningen kan det t.ex. vara företagets verkställande direktör, en affärsområdeschef eller någon annan som har ett särskilt ansvar för utbildningen. Med kompetens avses att utbildningsanordnaren ska ha egen kunskap om yrkesområdet. Utbildningsanordnare som har sådan kunskap kan på ett bättre sätt utbyta kunskaper och erfarenheter med de arbetsgivare som medverkar i utbildningarnas ledningsgrupper och som rekryterar medarbetare från yrkeshögskolans utbildningar. Utbildningsanordnare med sådan kunskap bör även ha bättre förutsättningar att i samarbete med arbetslivet utveckla utbildningsmomentet lärande i arbete (LIA). Med de förutsättningar som krävs för att anordna utbildning inom det yrkesområde som utbildningen avser avses bl.a. att utbildningsanordnaren ska ha lämpliga lokaler för utbildningen och den utrustning som utbildningen kräver.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.

13 § *De personer som anlitas av utbildningsanordnaren för undervisning eller handledning ska genom utbildning eller erfarenhet ha kompetens för den utbildning de ska bedriva. Utbildningsanordnaren ska se till att kompetensutveckling anordnas för dessa personer.*

Paragrafen innehåller enligt gällande lydelse en bestämmelse om att utbildningsanordnaren ska se till att kompetensutveckling anordnas för de personer som anlitas för undervisning eller handledning.

Ändringen av paragrafen innebär att bestämmelsen i 12 § om att de personer som anlitas av utbildningsanordnaren för undervisning eller handledning genom utbildning eller erfarenhet ska ha kompetens för den

utbildning som de ska bedriva, flyttas hit och utgör paragrafens första mening. Paragrafens befintliga bestämmelse flyttas till en ny andra mening och ändras redaktionellt.

14, 16 och 17 §§

Ändringarna i paragraferna innebär endast förtydliganden av grundlagsstödet för de upplysningsbestämmelser som framgår av paragraferna.

21 § Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om att Överklagandenämnden för högskolan svarar för prövning av överklagande av vissa andra beslut än de som avses i 20 §. Nämndens beslut med anledning av ett överklagande dit får inte överklagas.

Paragrafen innehåller bestämmelser om överklaganden av vissa beslut till Överklagandenämnden för högskolan.

Ändringen i paragrafen innebär att det införs en upplysningsbestämmelse om att regeringen med stöd av den s.k. restkompetensen kan meddela föreskrifter om att Överklagandenämnden för högskolan svarar för prövning av överklagande av vissa andra beslut än de som avses i 20 §.

Paragrafen behandlas i avsnitt 9.

22 § Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om yrkeshögskolan.

Paragrafen, som är ny, innehåller en upplysningsbestämmelse om att regeringen kan meddela ytterligare föreskrifter om yrkeshögskolan.

Paragrafen behandlas i avsnitt 9.

Sammanfattning av promemorian En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap (Ds 2015:41)

Utgångspunkter

Yrkeshögskolan är av central betydelse för arbetslivets möjligheter att anställa personer som har ett kvalificerat yrkeskunnande och för individens möjlighet att skaffa sig yrkeskunskaper som är efterfrågade på arbetsmarknaden. Genom en yrkeshögskoleutbildning kan en individ göra yrkes- och karriärbyten och yrkeshögskolan är på så sätt en investering i det livslånga lärandet.

Yrkeshögskolan är i dag fokuserad på kortsiktiga arbetsmarknadsbehov vilket innebär att dess utbildningsutbud ständigt är under omprövning. Det har skapat osäkerhet när det gäller de enskilda utbildningarnas framtid. Ur arbetslivssynpunkt behöver yrkeshögskolan bli mer långsiktig och för individen är det viktigt att yrkeshögskolan blir ett tydligare alternativ för yrkesutbildning efter gymnasieskolan.

Förkunskapskraven när det gäller en yrkeshögskoleutbildning bör vara förutsägbara och rimliga för en eftergymnasial yrkesutbildning. Allt oftare ställs dock högre krav än så, och som inte alltid är motiverade av utbildningens innehåll. Detta begränsar människors möjligheter att ta del av yrkeshögskolans utbildningar.

För att upprätthålla det goda förtroende som studerande och företrädare för arbetslivet har för de olika utbildningsformer som Myndigheten för yrkeshögskolan ansvarar för, är fortsatt tillsyn över och kvalitetsgranskning av dessa utbildningsformer central. Både tillsynen och kvalitetsgranskningen behöver dock utvecklas för att underlätta bedömningen av utbildningarnas kvalitet.

Förslagen som presenteras i denna promemoria är ett led i den fortsatta utvecklingen av yrkeshögskolan och lämnas med utgångspunkt i regeringens nya kunskapslyft. Syftet är att yrkeshögskolan ska få bättre förutsättningar att kunna tillgodose samhällets och arbetslivets behov av kompetens i såväl det medellånga som mer långsiktiga perspektivet.

Förutsättningarna för utbildningarnas kontinuitet och långsiktighet förbättras

Nuvarande ordning innebär att Myndigheten för yrkeshögskolan i ett och samma beslut kan bevilja stöd för två omgångar av en två år lång utbildning.

Det föreslås att ett beslut om att en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan som huvudregel ska omfatta tre utbildningsomgångar. För utbildningar där det bedöms finnas ett behov på arbetsmarknaden, men där det är svårt att bedöma behovets omfattning, ska Myndigheten för yrkeshögskolan få besluta om färre utbildningsomgångar. Det kan t.ex. vara fråga om innovativa utbildningar som kan ge upphov till nya yrken. Om myndigheten bedömer att det finns ett långsiktigt behov på arbetsmarknaden

av de kunskaper, färdigheter och kompetenser som en utbildning kan ge och behovet av dessa kunskaper, färdigheter och kompetenser inte, eller endast i liten omfattning, tillgodoses utanför yrkeshögskolan, ska ett beslut få omfatta upp till fem utbildningsomgångar. Ett beslut ska också få omfatta högst fem utbildningsomgångar om utbildningen i hög grad medverkar till att utveckla eller bevara kvalificerat yrkeskunnande inom ett smalt yrkesområde som är av betydelse för individen och samhället.

Genom de ändrade bestämmelserna ges yrkeshögskolan bättre förutsättningar att bli det led i samhällets yrkesutbildningssystem som den varit tänkt att vara. Kontinuitet och långsiktighet bör även gynna kvaliteten, genom att utrymme skapas för att ytterligare utveckla utbildningarna. Möjligheten att bedriva investeringstunga utbildningar bör också öka när beslut om att en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan gäller för en längre tid. Vidare skapas nödvändiga förutsättningar för rationalisering och effektivisering av både myndighetens och utbildningsanordnarnas hantering av ansökningar om att få fortsätta att bedriva en utbildning inom yrkeshögskolan.

Anordnarens kompetens att bedriva utbildning

Yrkeshögskolan ska förknippas med hög kvalitet och arbetsmarknadsrelevans. Därför föreslås att det ska vara ett villkor för att en utbildning ska få ingå i yrkeshögskolan att utbildningsanordnaren har den kompetens som krävs för att anordna utbildning inom det yrkesområde som utbildningen avser. Myndigheten för yrkeshögskolans tillsyn, kvalitetsgranskning och uppföljning får stor betydelse i detta sammanhang och det är viktigt att nya utbildningsanordnare som inte tidigare bedrivit utbildning inom yrkeshögskolan kan beskriva tidigare erfarenhet av att ge utbildning, arbetslivets medverkan samt hur man avser att arbeta med kompetensutveckling av undervisande personal.

Lärande i arbete är utmärkande för yrkeshögskolan

Det som kännetecknar yrkeshögskolans utbildningar är den nära kopplingen till arbetslivet och därför ingår det alltid lärande i arbete på en arbetsplats (LIA) i utbildningar som får avslutas med en kvalificerad yrkeshögskoleexamen. Eftersom LIA har stor betydelse för studerandes möjlighet att få ett arbete är det viktigt att utbildningsanordnarna inom yrkeshögskolan tillsammans med arbetslivet kan se till att de studerande får LIA av hög kvalitet. Myndigheten för yrkeshögskolans uppföljningar visar att LIA generellt fungerar bra men det förekommer att studerande inte får LIA trots att detta kursmoment ska ingå i deras utbildning. Det föreslås därför att det ska förtydligas i förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan att den ansvariga utbildningsanordnaren ska se till att det finns LIA-platser, om sådant lärande ingår i utbildningen.

Fristående kurser ska kunna erbjudas

Regeringens satsning på ett kunskapslyft kommer troligtvis att innebära att fler människor söker sig till utbildning, men utifrån olika behov. Vissa personer kan behöva den kompetens som en specifik kurs i yrkeshögskolan kan ge. Myndigheten för yrkeshögskolan föreslås därför få i uppdrag att undersöka hur fristående kurser kan ingå i yrkeshögskolans ordinarie utbud. Myndigheten ska även beskriva kursernas konsekvenser för systemet för statlig finansiering. Det bör dock redan nu tydliggöras i förordningen om yrkeshögskolan att om det efter att en utbildning har påbörjats konstateras att det finns tomma platser på utbildningen, kan studerande antas till en eller flera kurser inom utbildningen (fristående kurs).

Yrkeshögskoleutbildningar ska ha en utifrån arbetslivets behov lämplig regional eller nationell placering

Det föreslås att det inte längre ska vara en förutsättning för att en utbildning ska få ingå i yrkeshögskolan att den har en från samhällssynpunkt lämplig regional placering. Myndigheten för yrkeshögskolan ska i stället vid sin fördelning av statsbidrag eller särskilda medel för utbildningar inom yrkeshögskolan särskilt ta hänsyn till i vilken grad en utbildning har en utifrån arbetslivets behov lämplig regional eller nationell placering. Det kan finnas nationella eller andra tungt vägande skäl för att förlägga en utbildning till en särskild plats.

Alla statliga myndigheter ska kunna anordna utbildningar inom yrkeshögskolan

Om utbildningsanordnare får möjlighet att bedriva utbildningar inom yrkeshögskolan mer långsiktigt och kontinuerligt skulle även vissa samhällsviktiga utbildningar kunna ingå i yrkeshögskolan. I dag bedrivs vissa samhällsviktiga eftergymnasiala yrkesutbildningar av andra statliga myndigheter än statliga universitet och högskolor. Genom att ingå i yrkeshögskolan kan dessa utbildningar få en anknytning till det offentliga utbildningssystemet och därmed blir de inte bara rent myndighetsspecifika. Synergieffekter kan också förväntas uppstå. Utbildningar inom yrkeshögskolan föreslås bl.a. därför, efter ansökan, få anordnas även av andra myndigheter än statliga universitet och högskolor.

Främja internationellt samarbete

Det är positivt med ökad internationell rörlighet bland studerande, då studier utomlands ger erfarenheter som gör dem bättre förberedda för yrkes- och samhällslivet. Svenska studerandes internationella erfarenheter kan också hjälpa Sverige att hävda sig som kunskapsnation i en alltmer globaliserad värld. För att skapa ytterligare intresse bland, och

incitament för, utbildningsanordnare och studerande när det gäller att genomföra vissa utbildningsinslag i andra länder behöver dock anordnarna få mer information om vilka vägar till utbyte som finns och stöd i sådana samarbeten. Myndigheten för yrkeshögskolan föreslås därför få i uppdrag att främja internationella samarbeten inom yrkeshögskolan genom att informera utbildningsanordnare om möjligheter till sådana samarbeten när det gäller yrkeshögskolan och stödja dem i samarbetena.

Tillträde till utbildning i yrkeshögskolan

Det föreslås att behörighetsgivande förutbildningar ska få erbjudas i anslutning till alla yrkeshögskoleutbildningar, om det finns brist på behöriga sökande och det behövs arbetskraft med sådan kompetens som yrkeshögskoleutbildningen syftar till att ge. Sådana förutbildningar ska få erbjudas på gymnasial nivå.

Det är rimligt att en utbildningsanordnare tillsammans med arbetslivet i vissa fall bedömer att det ska ställas krav på särskilda förkunskaper. Krav på arbetslivserfarenhet utesluter dock normalt ungdomar som kommer direkt från gymnasieskolan. Sådana krav går stick i stäv mot ambitionen att öka ungdomarnas intresse och möjligheter att studera inom yrkeshögskolan. De strider också mot den målsättning som anges i lagen om yrkeshögskolan, att utbildningen väsentligen ska bygga på de kunskaper som eleverna får på nationella program i gymnasieskolan eller motsvarande kunskaper. Av bl.a. dessa skäl föreslås att andra krav på särskilda förkunskaper än krav på kunskaper från en eller flera kurser i gymnasieskolans nationella program eller motsvarande kunskaper bara ska få ställas upp om det finns särskilda skäl. Sådana andra förkunskapskrav ska endast få avse yrkeserfarenhet eller andra kunskaper än de nämnda som är av betydelse för utbildningens speciella inriktning eller det yrkesområde som utbildningen förbereder för. Utöver krav på kunskaper får det också ställas krav på villkor som är en förutsättning för utbildningens speciella inriktning eller det yrkesområde som utbildningen förbereder för.

Det föreslås vidare att Myndigheten för yrkeshögskolan ska få i uppdrag att utreda och föreslå hur enhetligare förkunskapskrav för yrkeshögskoleutbildningar kan se ut och införas. När det gäller utbildningar som kräver nationellt likvärdigt innehåll föreslås att Myndigheten för yrkeshögskolan ska bemyndigas att meddela föreskrifter om krav på särskilda förkunskaper för sådana utbildningar.

Vid i övrigt likvärdiga meriter föreslås att urval till en utbildning inom yrkeshögskolan inte bara ska få göras på grundval av de i förordningen om yrkeshögskolan angivna urvalsgrunderna betyg, särskilt prov, tidigare utbildning och yrkeserfarenhet, utan att urval också ska få göras genom lottning. Vidare ska vid urvalet platserna få fördelas med olika andelar i kvotgrupper för de olika urvalsgrunderna. På så sätt får sökande som är behöriga genom svensk eller utländsk utbildning eller praktisk erfarenhet eller på grund av att de genom någon annan omständighet har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen en reell möjlighet att ingå i urvalet.

Tillsyn och kvalitetsgranskning

För att det ska bli tydligare för utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan vad de kan förvänta sig av den tillsyn som bedrivs av Myndigheten för yrkeshögskolan föreslås att det ska införas en definition av vad som avses med tillsyn i förordningen om yrkeshögskolan. För att markera att Myndigheten för yrkeshögskolan i större omfattning än i dag bör lämna råd och vägledning i samband med tillsynen föreslås att det i förordningen (2011:1162) med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan anges att myndigheten inom ramen för sin tillsyn ska lämna råd och vägledning till utbildningsanordnarna.

Genom förslagen om ökad kontinuitet och långsiktighet i yrkeshögskolans utbildningar kommer kvalitetsgranskningen att få ökad betydelse. Det föreslås därför att kvalitetsgranskningen, i likhet med tillsynen, ska avse enskilda utbildningar. Därutöver kan Myndigheten för yrkeshögskolan, liksom hittills, göra tematiska kvalitetsgranskningar. Det föreslås vidare att kvalitetsgranskningen ska ske utifrån kvalitetskriterier och att Myndigheten för yrkeshögskolan ska bemyndigas att meddela föreskrifter om kvalitetskriterierna.

För att presumtiva studerande och arbetsmarknaden ska få en rättvisande bild av en utbildning föreslås det att resultaten av tillsynen och kvalitetsgranskningen inte bara ska sammanfattas och publiceras utan att resultaten även ska publiceras uppdelat på varje granskad utbildning.

Högre krav för yrkeshögskoleexamen

För att säkerställa att utbildningar inom yrkeshögskolan håller en eftergymnasial nivå i enlighet med vad som stadgas i lagen om yrkeshögskolan föreslås att ett självständigt arbete (examensarbete) ska ingå även i utbildningar som får avslutas med en yrkeshögskoleexamen, och inte som i dag endast i utbildningar som får avslutas med en kvalificerad yrkeshögskoleexamen.

Det föreslås vidare att det i ledningsgruppen för en utbildning inom yrkeshögskolan alltid ska ingå minst en företrädare för skolväsendet som kan bidra till att utbildningen håller den förutsatta bredare eller högre nivån i förhållande till de gymnasiala utbildningarna.

Ikraftträdande

För att de förslag som lämnas i denna promemoria ska kunna genomföras behöver ändringar göras i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan, förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan, förordningen (2009:131) om utbildning inom yrkeshögskolan som uppdragsutbildning och förordningen (2011:1162) med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan. Vidare behöver det införas en ny förordning om behörighetsgivande förutbildning inom yrkeshögskolan. För att utbildningar som påbörjats enligt äldre bestämmelser ska kunna fortsätta att bedrivas på samma villkor som i dag behövs också övergångsbestämmelser.

Eftersom förslaget till lag om ändring i lagen om yrkeshögskolan kräver riksdagsbehandling är det lämpligt att lagändringarna, de därmed sammanhängande förordningsändringarna och den föreslagna nya förordningen om behörighetsgivande förutbildning inom yrkeshögskolan träder i kraft den 1 januari 2017.

Ändringarna i förordningen om yrkeshögskolan och förordningen med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan är fristående från lagändringarna och bör träda i kraft snarast möjligt för att säkerställa att de berörda verksamheterna bedrivs så effektivt som möjligt. Dessa förordningsändringar bör därför träda i kraft den 1 april 2016, med undantag för en bestämmelse i förordningen om yrkeshögskolan som har koppling till de föreslagna lagändringarna och därför bör träda i kraft samtidigt som dem.

Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2009:128) om yrkeshögskolan dels att 4, 7–10, 12–14, 16, 17 och 21 §§ och rubriken närmast före 12 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 20 § ska lyda ”Överklagande”,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 6 a och 22 §§, och närmast före 14 och 22 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Utbildningen inom yrkeshögskolan får anordnas av statliga universitet och högskolor, kommuner, landsting och enskilda fysiska eller juridiska personer. Utbildningsanordnaren får anordna utbildningen i samverkan med andra.

Utbildningen inom yrkeshögskolan får anordnas av statliga universitet och högskolor, *andra myndigheter*, kommuner, landsting och enskilda fysiska eller juridiska personer. Utbildningsanordnaren får anordna utbildningen i samverkan med andra.

6 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om att en utbildning inom yrkeshögskolan får bedrivas som en behörighetsgivande förutbildning och om undantag från 5 och 6 §§ vid sådan utbildning.

7 §

En myndighet beslutar, efter ansökan, om en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan och hur många årsplatser utbildningen i så fall ska omfatta. *Regeringen meddelar föreskrifter om vilken myndighet som prövar dessa frågor.*

En myndighet beslutar, efter ansökan, om en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan och hur många årsplatser utbildningen i så fall ska omfatta. *Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om frågor som myndigheten ska fatta beslut om med anledning av en sådan ansökan samt om vilken myndighet som ska pröva frågor som rör en sådan ansökan och antalet årsplatser.*

8 §

En anordnare av utbildning inom yrkeshögskolan kan efter ansökan få statsbidrag eller särskilda medel för utbildningen. Regeringen *meddelar* föreskrifter om vilken myndighet som fördelar bidrag och medel.

En anordnare av utbildning inom yrkeshögskolan kan efter ansökan få statsbidrag eller särskilda medel för utbildningen. Regeringen *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* föreskrifter om vilken myndighet som fördelar bidrag och medel.

9 §

Utbildning inom yrkeshögskolan, för vilken utbildningsanordnaren får statsbidrag eller särskilda medel enligt 8 §, ska vara avgiftsfri för de studerande. Enstaka inslag som de studerande får betala ett obetydligt belopp för får dock förekomma.

Utbildningsanordnaren får vad gäller sådan utbildning bestämma att böcker och andra lärverktyg, som varje studerande har för eget bruk och får behålla som sin egendom, ska anskaffas av de studerande själva eller erbjudas mot avgifter som högst motsvarar utbildningsanordnarens anskaffningskostnader. Lärverktyg som används i utbildningen ska i övrigt tillhandahållas utan kostnad för de studerande.

En myndighet får besluta att utbildningsanordnaren får ta ut studerandavgifter för annan utbildning inom yrkeshögskolan än sådan som avses i första stycket. Avgifterna ska vara skäliga med hänsyn till de kostnader som anordnaren har, förutsatt att kostnaderna i sig kan anses rimliga för verksamheten. Regeringen *meddelar* föreskrifter om vilken myndighet som prövar denna fråga.

En myndighet får besluta att utbildningsanordnaren får ta ut studerandavgifter för annan utbildning inom yrkeshögskolan än sådan som avses i första stycket. Avgifterna ska vara skäliga med hänsyn till de kostnader som anordnaren har, förutsatt att kostnaderna i sig kan anses rimliga för verksamheten. Regeringen *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* föreskrifter om vilken myndighet som prövar denna fråga.

10 §

En anordnare av utbildning inom yrkeshögskolan får efter anmälan bedriva sådan utbildning även som uppdragsutbildning. Regeringen *meddelar* föreskrifter om till vilken myndighet anmälan ska göras.

En anordnare av utbildning inom yrkeshögskolan får efter anmälan bedriva sådan utbildning även som uppdragsutbildning. Regeringen *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* föreskrifter om till vilken myndighet anmälan ska göras.

Organisation

Kompetens hos utbildningsanordnaren

12 §

De personer som anlitas av utbildningsanordnaren för undervisning eller handledning ska genom utbildning eller erfarenhet ha kompetens för den utbildning som de ska bedriva.

Utbildningsanordnaren ska ha den kompetens som krävs för att anordna utbildning inom det yrkesområde som utbildningen avser.

13 §

Utbildningsanordnaren ska se till att kompetensutveckling anordnas för de personer som anlitas för undervisning eller handledning.

De personer som anlitas av utbildningsanordnaren för undervisning eller handledning ska genom utbildning eller erfarenhet ha kompetens för den utbildning som de ska bedriva. Utbildningsanordnaren ska se till att kompetensutveckling anordnas för dessa personer.

Examina, examensbevis och utbildningsbevis

14 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *meddelar* föreskrifter om vilka examina som får avläggas inom yrkeshögskolan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* föreskrifter om vilka examina som får avläggas inom yrkeshögskolan.

Utbildningsanordnaren får utfärda utbildningsbevis och examensbevis. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *meddelar* föreskrifter om utbildningsbevis och examensbevis.

Utbildningsanordnaren får utfärda utbildningsbevis och examensbevis. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* föreskrifter om utbildningsbevis och examensbevis.

16 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *meddelar* föreskrifter om ansökan och antagning till utbildningarna inom yrkeshögskolan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* föreskrifter om ansökan och antagning till utbildningarna inom yrkeshögskolan.

17 §

Om inte alla behöriga sökande till en utbildning inom yrkeshögskolan kan tas emot till utbildningen, ska ett urval göras bland de sökande. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *meddelar* ytterligare föreskrifter om urval.

Om inte alla behöriga sökande till en utbildning inom yrkeshögskolan kan tas emot till utbildningen, ska ett urval göras bland de sökande. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* ytterligare föreskrifter om urval.

21 §

För prövning av överklagande av vissa andra beslut än de som avses i 20 § svarar Överklagandenämnden för högskolan. Nämndens beslut med anledning av ett överklagande dit får inte överklagas.

För prövning av överklagande av vissa andra beslut än de som avses i 20 § svarar Överklagandenämnden för högskolan. *Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om vilka beslut som får överklagas dit.* Nämndens beslut med anledning av ett överklagande dit får inte överklagas.

Övriga bestämmelser

22 §

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om yrkeshögskolan.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Bestämmelsen i 12 § i den nya lydelsen tillämpas första gången på en utbildning där beslutet om att utbildningen ska ingå i yrkeshögskolan fattas efter ikraftträdandet.

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över promemorian avgetts av Riksrevisionen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Kustbevakningen, Statens institutionsstyrelse, Myndigheten för delaktighet, Tullverket, Statskontoret, Statens skolverk, Statens skolinspektion, Myndigheten för yrkeshögskolan, Folkbildningsrådet, Universitetskanslersämbetet, Universitets- och högskolerådet, Högskolan Väst, Centrala studiestödsnämnden, Konkurrensverket, Tillväxtverket, Regelrådet, Konstnärsnämnden, Arbetsförmedlingen, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, Borås kommun, Eskilstuna kommun, Gnosjö kommun, Gävle kommun, Halmstads kommun, Härnösands kommun, Hässleholms kommun, Jönköpings kommun, Karlstads kommun, Katrineholms kommun, Knivsta kommun, Luleå kommun, Malmö kommun, Norrköpings kommun, Oskarshamns kommun, Ronneby kommun, Stockholms kommun, Sundsvalls kommun, Uddevalla kommun, Vilhelmina kommun, Västerås kommun, Växjö kommun, Örebro kommun, Dalarnas läns landsting, Jönköpings läns landsting, Kronobergs läns landsting, Skåne läns landsting, Västerbottens läns landsting, Västra Götalands läns landsting, Östergötlands läns landsting, Folkuniversitetet, Fria konstnärliga och hantverksinriktade utbildningar (FRIKS), Företagarna, Landsorganisationen i Sverige (LO), Nackademin Aktiebolag, Riksförbundet Vuxenutbildning i Samverkan (ViS), Stiftelsen Högskolan i Jönköping, Svenskt Näringsliv, Sveriges akademikers centralorganisation (Saco), Sveriges Auktoriserade Utbildningsföretag (SAUF), Sveriges Kommuner och Landsting, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), TUC Sweden, Yrkeshögskoleförbundet i Sverige, Älvdalens Utbildningscentrum samt Östsvenska yrkeshögskolan AB.

Följande myndigheter och organ har inkommit med spontana yttranden: Hästnäringens Yrkesnämnd, Naturbrukets Yrkesnämnd och Skogsbrukets Yrkesnämnd, Trä- och Möbelföretagen, Lunds universitet, Grafiska Företagen, Högskolan i Borås, Lärarnas Riksförbund, Stockholms Handelskammare, Sydsvenska Industri- och Handelskammaren och Västsvenska Handelskammaren, Naturbruksskolornas Förening, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Yh-väst, Yrgo, Sveriges Ingenjörer, Sveriges Tandläkarförbund, Yrkeshögskolan Kungsbacka, Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF), Stiftelsen Yrkeshögskolan Sverige (SKY), Sveriges universitetslärarförbund (SULF), IT&Telekomföretagen, Transportföretagen, Svensk Ventilation, Svenska Kyl & Värmepumpföreningen, AcadeMedia AB, Stockholms studentkårers centralorganisation (SSCO), Elektriska Installatörsorganisationen (EIO), Östhammars kommun, Örnsköldsviks kommun och Örnsköldsviks Industrigrupp, Föreningen Vård- och omsorgscollege samt Malmö Yrkeshögskola.

Följande remissinstanser har beretts tillfälle att avge yttrande men har avstått från att yttra sig: Avesta kommun, Falu kommun, Hagfors kommun, Ljusdals kommun, Skövde kommun, Övertorneå kommun, Flyinge AB, Hantverksakademien i Sverige AB, Hyper Island Program AB, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd (KLYS), Lernia AB, MedLearn AB, Nordic Business Institute (NBI), Plushög-

Utbildningsdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 25 augusti 2016

Närvarande: statsministern Löfven, ordförande, och statsråden Lövin, Wallström, Y Johansson, M Johansson, Baylan, Bucht, Hultqvist, Regnér, Andersson, Hellmark Knutsson, Ygeman, A Johansson, Bolund, Damberg, Bah Kuhnke, Strandhäll, Shekarabi, Fridolin, Wikström, Eriksson, Linde, Skog

Föredragande: statsrådet Hellmark Knutsson

Regeringen beslutar proposition En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap